

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Veronika Štverková

Správa školství

Diplomová práce

Olomouc 2013

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Správa školství vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.“

V Olomouci dne 27.3.2013

.....
Veronika Štverková

Chtěla bych srdečně poděkovat vedoucí mé diplomové práce, JUDr. Dalimile Gadasové, Dr., za ochotu, vstřícnost a poskytování cenných rad v průběhu tvorby této práce.

Obsah

Seznam použitých zkratk	5
Úvod	6
1 Základní pojmy ve vztahu k právní úpravě správy školství	8
1.1 Prameny právní úpravy	8
1.2 Vymezení správy školství	12
2 Školství v České republice dle školského zákona	14
2.1 Základní zásady a cíle vzdělávání	14
2.2 Vzdělávací programy	15
2.3 Vzdělávací soustava v České republice	16
2.4 Předškolní vzdělávání	19
2.5 Primární školství	21
2.6 Sekundární školství	23
2.7 Terciární školství - Vyšší odborné vzdělávání	27
2.8 Školská právnická osoba	28
2.9 Školský rejstřík	29
3 Veřejná správa ve školství dle školského zákona	30
3.1 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	30
3.2 Ministerstvo obrany, vnitra, spravedlnosti a zahraničních věcí	31
3.3 Česká školní inspekce	31
3.4 Ředitel školy a školského zařízení	32
3.5 Školská rada	34
3.6 Působnost územně samosprávných celků ve školství	35
4 Školství v České republice dle zákona o vysokých školách	37
4.1 Prameny vysokého školství v ČR	37
4.2 Vysoké školy	40
5 Veřejná správa ve školství dle zákona o vysokých školách	47
5.1 Samospráva vysokých škol	47
5.2 Státní správa vysokých škol	49
Závěr	51
Seznam použité literatury	54
Shrnutí/Summary	59
Klíčová slova/Keywords	60

Seznam použitých zkratk

ČR	Česká republika
ČŠI	Česká školní inspekce
EU	Evropská unie
LZPS	Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchov
max.	maximálně
zák.	zákon
zák. o VŠ	zákon č.111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů
zákon	zákon č.561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

Úvod

Školství a obecně vzdělávání je jedna z nejdůležitějších součástí rozvoje člověka, ať už jako proces získávání vědomostí a informací, tak i způsob socializace jedince ve společnosti či učení se samostatného rozhodování. Vzdělávání na našem území bylo z počátku spíše výsadou bohatých, avšak to bylo změněno za vlády Marie Terezie, která považovala vzdělávání za velmi důležité, a proto byla provedena reforma školství, která v roce 1774 zavedla povinnou školní docházku pro všechny. Tímto aktem se české školství výrazně zlepšilo a v minulosti mělo velmi dobrou pověst a bylo považováno za kvalitní. V současné době však úroveň českého vzdělávání trochu upadá. Je proto potřeba, aby se do českého školství vkládalo více finančních prostředků, aby se také zavedl systém kvalitního odměňování učitelů, kterým by se zvýšila jejich motivace pro lepší výkon jejich práce, dále je potřeba zlepšení samotného systému vzdělávání na všech úrovních, tak aby účastníci vzdělávacího procesu mohli dostávat kvalitní informace a přípravu pro pozdější, v dnešní době stále silící, konkurenční boj na trhu práce ve kterém budou muset v budoucnu obstát.

Každý z nás se nějakým způsobem zúčastnil vzdělávání – není to tedy téma, které by pro nás bylo cizí, a máme o něm alespoň nějaké povědomí, a proto chceme a potřebujeme, aby se vzdělávání zlepšovalo nejen pro naši, ale i pro následné generace.

Jelikož jsem absolvovala vzdělávání v České republice, a to od předškolního až po terciární, a zároveň jsem také absolvovala roční studijní pobyt na právnické fakultě Univerzity d' Auvergne ve Francii v rámci programu Erasmus, tak je mi školství velmi blízké. V této práci se proto zabývám jednak popisem systému školství České republiky, ať už z pohledu zákona č.561/2004Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), tak také z pohledu zákona č.11/1998 Sb. o vysokých školách, a zároveň některé instituty českého školství v jednotlivých kapitolách volně komparuji se školstvím francouzským. Avšak téma správy školství a školství samotného je velmi rozsáhlé, proto nemohu všem oblastem věnovat dostatečnou pozornost, alespoň se tedy pokusím o základní charakteristiku jednotlivých institutů s tím, že některým se budu věnovat podrobněji.

Při zpracování tématu jsem primárně čerpala z účinných znění zákonů a četných monografií, ať už při vymezování obecných pojmů, tak také při vypracovávání samotného jádra práce – tedy správy školství. Z autorů bych ráda zmínila zejména Gadasovou, Sládečka,

Jurníkovou, Průchu. Dále jsem také čerpala z různých článků (zejména zveřejněných v Učitelských novinách) a internetových zdrojů.

Při tvorbě práce jsem uplatňovala zejména metodu popisnou, pomocí níž vymezuji obecné pojmy týkající se správy školství. Popisnou metodu jsem se snažila doplnit svými úvahami a návrhy. Dále jsem užila metody analýzy právních předpisů týkajících se školství, a také metody komparativní při srovnávání úpravy české a francouzské.

Diplomová práce je rozdělena do 5 kapitol, které se dále dělí na podkapitoly a odstavce tak, aby na sebe logicky a systematicky navazovaly.

Obsahem první kapitoly bude zejména vymezení základních pramenů a pojmů týkajících se správy školství. Co se týče pramenů, tak se budu věnovat nejen ústavní úpravě, ve které zmíním zejména Listinu základních práv a svobod, ale také mezinárodním dokumentům a v neposlední řadě i zákonným předpisům, ve kterých jsou stěžejní dva již výše zmíněné zákony – tedy školský zákon a zákon o vysokých školách. Dále se věnuji základním pojmům, kde je potřeba nejen vymezit, co je to správa školství, ale také definovat samotný pojem správa.

Ve druhé kapitole se zabývám školstvím v České republice podle školského zákona. Zmíním důležité pojmy a instituty, které můžeme v tomto zákoně najít. Poté se věnuji fungování vzdělávání od předškolního, až po sekundární, a také se zabývám vyšším odborným vzděláváním, které je sice řazeno do terciárního školství, avšak upravuje jej školský zákon.

Třetí kapitola se věnuje veřejné správě školství, a to dle úpravy školského zákona. Budu se podrobněji věnovat těm orgánům a institucím, které vykonávají, ať už státní správu nebo samosprávu v oblasti školství.

Další kapitola pojednává o úpravě školství dle zákona o vysokých školách. Popisuje druhy vysokých škol a podmínky jejich fungování.

V poslední páté kapitole se opět zabývám veřejnou správou školství, avšak dle zákona o vysokých školách. Opět zmíním jak státní správu, tak samosprávu avšak jen vysokého školství.

Při psaní diplomové práce budu vycházet z právních předpisů vycházejících z právního stavu ke dni 20.března 2013.

1 Základní pojmy ve vztahu k právní úpravě správy školství

1.1 Prameny právní úpravy

Teorie práva rozeznává prameny práva ve dvojím chápání, a to jako pramen práva v materiálním slova smyslu a ve formálním smyslu. Pramenem práva v materiálním smyslu jsou určité skutečnosti, které způsobují, že obsah práva je právě takový, jaký je (např. sociální poměry, historické události).¹ Pramen práva ve formálním slova smyslu lze definovat jako vnější normativní formu, která kvalifikuje pravidla chování, resp. jiné skutečnosti právní normy.² Je to objektivizace pravidel chování jako právních pravidel, vyjádřená v určité právní formě.³ Pojmem „prameny správního práva“ je nutno rozumět vnější právní formu, v níž je obsaženo příslušné obecně závazné pravidlo chování, jehož dodržování, jakožto pravidla právního, je zajišťováno státní, příp. samosprávnou, státem aprobovanou, veřejnou mocí.⁴ Systém pramenů nejen správního práva je hierarchicky uspořádaný podle stupně právní síly.⁵ Nejvyšší stupeň právní síly má Ústava a ústavní zákony.

Ústavní úprava

Ústavním základem právní úpravy školství jsou zejména články 15, 16 a 33 Listiny základních práv a svobod.⁶ V souvislosti s vysokými školami je nutné zmínit čl. 15 odst. 1 a 2. „Svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání je zaručena. Každý má právo změnit své náboženství nebo víru anebo být bez náboženského vyznání. Svoboda vědeckého bádání a umělecké tvorby je zaručena.“⁷ Je třeba poukázat také na čl. 16 LZPS, který zakotvuje právo náboženské výuky na státních školách, a to na základě podmínek, které stanoví zákon.⁸

¹ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 2. vydání. Praha: ASPI Wolters Kluwer, 2009, s.45.

² KUBŮ, Lubomír, HUNGR, Pavel a OSINA, Petr. *Teorie práva*. Praha: Linde Praha, a.s., 2007, s.39.

³ PRŮCHA, Petr, POMAHAČ, Richard. *Lexikon správní právo*. Ostrava: Nakladatelství Jiří Motloch – Sagit, 2002, s. 338.

⁴ Tamtéž, s. 338.

⁵ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 2. vydání. Praha: ASPI Wolters Kluwer, 2009, s.47

⁶ Dále jen LZPS.

⁷ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů, čl. 15 odst. 1, 2.

⁸ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, §15: „Ve školách lze v souladu se zásadami a cíli vzdělávání podle §2 vyučovat náboženství. Náboženství mohou vyučovat registrované církve nebo náboženské společnosti, kterým bylo přiznáno zvláštní právo vyučovat náboženství ve státních školách, a to i společně na základě jejich písemné dohody.“

Nejdůležitějším je pak čl. 33 LZPS, který stanoví: „Každý má právo na vzdělání. Školní docházka je povinná po dobu, kterou stanoví zákon. Občané mají právo na bezplatné vzdělání v základních, středních, podle schopností občana a možnosti společnosti též na vysokých školách. Zřizovat jiné školy než státní a vyučovat na nich lze jen za podmínek stanovených zákonem; na takových školách se může vzdělání poskytovat za úplatu. Zákon stanoví, za jakých podmínek mají občané při studiu právo na pomoc státu.“⁹

Právo na vzdělání Listina přiznává každému, tedy každé fyzické osobě bez ohledu na to, je-li státním občanem České republiky či cizincem nebo apartidou.¹⁰ Dále je zde stanovena povinná školní docházka a to po dobu, kterou stanoví zákon.¹¹ V tomto ustanovení je také zakotveno právo občanů na bezplatné vzdělání. Bezplatnost se vztahuje pouze na občany České republiky.

„Bezplatnost vzdělání nepochybně znamená, že stát nese náklady na zřizování škol a školských zařízení, na jejich provoz a údržbu, především však nevyžaduje tzv. školné, tedy poskytování vzdělání na základním a středním stupni za úplatu.“¹² Bezplatnost vzdělání nemůže spočívat v tom, že stát ponese veškeré náklady v souvislosti s realizací práva na vzdělání. Stanovení rozsahu bezplatného poskytování učebnic, učebních textů a základních školních potřeb vládou nelze podřadit pod pojem práva na bezplatné vzdělání.¹³ Právo na bezplatné vzdělání platí však bezpodmínečně jen na základních a středních školách. Na vysokých školách je bezplatnost primárně stanovena také, ale je to podmíněno schopností občana a možnostmi společnosti.

„Právo na vzdělání na vysoké škole nelze chápat jako základní právo v tom smyslu, že by každý byl oprávněn studovat na vysoké škole, jakou si sám zvolí, a že by stát byl povinen zaručit komukoliv takové vzdělání, jaké si přeje. Kritéria pro přijetí ke studiu na vysokou školu nejsou stanovena zákonem, ale jsou věcí samosprávné působnosti vysokých škol. Vyloučení soudního

⁹ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů, čl. 33. Toto ustanovení je třeba vykládat v souladu s čl.41 odst.1 LZPS, který stanoví, že práva na vzdělání je možné se domáhat pouze v mezích příslušných zákonů, které toto právo provádějí.

¹⁰ PAVLÍČEK, Václav a kol. *Ústava a ústavní řád ČR, Komentář, 2.díl Práva a svobody*. Praha:Linde a.s.,1999, s. 264.

¹¹ Školní docházka je povinná po dobu devíti školních roků, nejvýše však do konce školního roku, v němž žák dosáhne sedmáctého roku věku. Blíže zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 36 a násl.

¹² Blíže rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 2.7.2003, sp. zn. 21 Cdo 445/2003.

¹³ Blíže náleží Ústavního soudu ČR ze dne 13.6.1995, sp. zn. Pl. ÚS 25/94.

*prezkumu rozhodnutí o opravném prostředku proti nepřijetí uchazeče ke studiu na vysoké škole není proto porušením čl. 36 odst.2 LZPS.*¹⁴

Mezinárodní dokumenty

Dalším pramenem práva jsou mezinárodní dokumenty, především mezinárodní smlouvy. Mezinárodní smlouvy jsou součástí právního řádu ČR dle Ústavy, která v čl. 10 stanoví: „*Vyhlášené mezinárodní smlouvy, kterýchž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.*“¹⁵ Základy právní regulace vzdělávání nalezneme zejména v následujících mezinárodních smlouvách:¹⁶ **Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech**¹⁷ (čl. 13¹⁸), **Úmluva o právech dítěte**¹⁹ (závazek států – smluvních stran – uznávat právo dítěte na vzdělání), **Úmluva o ochraně lidských práv**

¹⁴ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 3.4.1996, sp.zn.Pl. ÚS 32/95 – 1.

¹⁵ Ústavní zákon č.1/1993 Sb., Ústava České republiky.

¹⁶ JURNÍKOVÁ, J. et al. *Správní právo. Zvláštní část*. 6. doplněné vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2009, s.130.

¹⁷ Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 120/1976 Sb., o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech.

¹⁸ Státy, smluvní strany Paktu, uznávají právo každého na vzdělání. Souhlasí, že vzdělání bude směřovat k plnému rozvoji lidské osobnosti a smyslu pro její důstojnost a posílení úcty k lidským právům a základním svobodám. Souhlasí, že vzdělání má umožnit všem osobám účinnou účast ve svobodné společnosti, napomáhat k vzájemnému porozumění, snášenlivosti a přátelství mezi všemi národy a všemi rasovými, etnickými a náboženskými skupinami, jakož i k rozvoji činnosti Organizace spojených národů pro zachování míru.

Státy, smluvní strany Paktu, uznávají, že se zřetelem na dosažení plného uskutečnění tohoto práva:

- a) základní vzdělání bude povinné a svobodně přístupné pro všechny;
- b) středoškolské vzdělání ve svých různých formách, zahrnující v to technické a odborné středoškolské vzdělání, bude všeobecně umožněno a zpřístupněno pro všechny všemi vhodnými prostředky a zejména postupným zaváděním bezplatného vzdělání;
- c) vyšší vzdělání bude rovněž zpřístupněno pro všechny, a to podle schopností všemi vhodnými prostředky a zejména postupným zaváděním bezplatného vzdělání;
- d) elementární vzdělání osob, které nezískaly nebo nedokončily základní vzdělání, bude pokud možno povzbuzováno nebo zintenzivněno;
- e) bude na všech stupních aktivně usilováno o rozvoj školského systému, bude zaveden přiměřený systém stipendií a soustavně budou zlepšovány materiální podmínky vyučujících.

Státy, smluvní strany Paktu, se zavazují respektovat svobodu rodičů, případně poručníků, zvolit pro jejich děti jiné školy než ty, které byly zřízeny veřejnými orgány, které odpovídají takové minimální úrovni vzdělání, jaká je stanovena nebo schválena státem, a zajišťovat náboženskou a morální výchovu jejich dětí ve shodě s jejich vlastním přesvědčením.

Žádná z částí tohoto článku nemá být vykládána jako vměšování do svobody jednotlivců a organizací zřizovat a řídit výchovné instituce, vždy však za podmínek zachování zásad stanovených v odst. 1 tohoto článku a požadavků, že vzdělání poskytované v takových institucích má odpovídat minimální úrovni stanovené státem.

¹⁹ Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č.104/1991 Sb., o Úmluvě o právech dítěte

a základních svobod²⁰ (zejména pak Dodatkový protokol k (Evropské) Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod z 20.3.1952, čl.2²¹).

Zákonné a podzákonné předpisy

Zákonné a podzákonné předpisy týkající se školství bychom mohli rozdělit na předpisy týkající se oblasti školství vysokého a na předpisy týkající se oblasti školství ostatního. Nejvýznamnějším právním předpisem v *oblasti vysokého školství* je zákon č.111/1998, o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů.²² Jedná se fakticky o druhou zákonnou úpravu po roce 1989, když v roce 1990 byl přijat zákon č. 172/1990 Sb., o vysokých školách zahrnující komplexní úpravu vysokého školství založenou na demokratických tradicích, s akcentem na samosprávu vysokých škol.²³ Dále je třeba upozornit na zákon související s vysokým školstvím, a to na zákon č.130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje, který pro vysoké školy stanoví právní rámec pro čerpání účelově určených finančních prostředků. Co se týče podzákonných předpisů, tak zmíním např. vyhlášku č. 42/1999 Sb., o obsahu žádosti o akreditaci studijního programu.

Právní předpis upravující oblast *ostatního školství* je zejména zákon č.561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)²⁴, který nabyl účinnosti 1.1.2005 a od té doby prošel celou řadou novelizací, poslední novelizace byla provedena v roce 2012 (zákon č. 472/2011 Sb.).²⁵ Dalším významným zákonem v této oblasti je zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, který upravuje zejména postavení pedagogických pracovníků, předpoklady pro výkon jejich činnosti, apod. Dále je nutné zmínit i zákon o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních (zák. č. 109/2002 Sb.).

²⁰ Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č.209/1992 Sb., o Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod.

²¹ „Nikomu nesmí být odepřeno právo na vzdělání. Při výkonu jakýchkoli funkcí v oblasti výchovy a výuky, které stát vykonává, bude respektovat právo rodičů zajišťovat tuto výchovu a vzdělání ve shodě s jejich vlastním náboženstvím a filozofickým přesvědčením“.

²² Dále jen zákon o vysokých školách.

²³ SLÁDEČEK, Vladimír, POUPEROVÁ, Olga a kol. *Správní právo – zvláštní část (vybrané kapitoly)*. Praha: Leges, 2011, s. 185

²⁴ Dále jen školský zákon.

²⁵ Tento právní předpis nahrazuje čtyři předchozí školské zákony: zákon č. 76/1978 Sb., o školských zařízeních, zákon č. 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol (školský zákon), zákon č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, a zákon č. 390/1991 Sb., o předškolních zařízeních a školských zařízeních.

Tato oblast správy školství je také prováděna množstvím *podzákoných právních předpisů*, které jsou zaměřeny na speciální věcné oblasti školství – např. na oblasti týkající se vyššího odborného vzdělávání, poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami, zájmového vzdělávání, organizace školního roku a další.²⁶

1.2 Vymezení správy školství

Proto, abychom mohli vymezit správu školství, je třeba nejprve vysvětlit některé pojmy, které se správou školství souvisejí. Předně bych chtěla objasnit, co znamená pojem správa. Za správu v obecném chápání lze dle prof. Sládečka považovat *záměrnou činnost sledující dosažení určitého cíle (účelu)*.²⁷ Dle Poliána můžeme správu definovat jako *účelnou lidskou činnost vedoucí k dosažení stanoveného cíle, která však sama cíle nestanoví, avšak realizuje cíle stanovené jinými subjekty*.²⁸ Je tedy především chápána jako *specifická cílená a cílevědomá činnost společenského charakteru*.²⁹ Správa se rozlišuje na správu soukromou a veřejnou a to podle toho, zda se jedná o činnost sledující cíle soukromé nebo veřejné.³⁰ Správa veřejná je na rozdíl od správy soukromé právem více vázána.³¹ Veřejná správa se rozčleňuje na státní správu, samosprávu a ostatní veřejnou správu.³² Státní správa představuje jednu z forem činnosti státu, jejímž posláním je realizace výkonné moci státu.³³ Naopak pro samosprávu je typické, že je vykonávána subjekty odlišnými od státu, tzv. veřejnoprávními korporacemi.³⁴ Samosprávu rozdělujeme podle různých hledisek na územní, zájmovou a ostatní. Dlouhou tradici u nás má zejména samospráva profesní a zájmová, která ve veřejné správě plnila významné poslání a byla představována různými komorami, svazky a společenstvy. V dnešní době se jedná zejména

²⁶ Viz např. vyhláška č.10/2005 Sb. o vyšším odborném vzdělávání, vyhláška č. 16/2005 Sb. o organizaci školního roku, vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání.

²⁷ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 2. vydání. Praha: ASPI Wolters Kluwer, 2009, s.18.

²⁸ POLIÁN, Milan. *Veřejná správa*. Český Těšín: COR JESU, 2000, s. 4.

²⁹ PRŮCHA, Petr. *Základní pojmy a instituty správního práva*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 1998, s. 260.

³⁰ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo – obecná část*. 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 5.

³¹ POŠVÁŘ, Jaroslav. *Obecné pojmy správního práva*. Brno, 1946, s. 24.

³² SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 2. vydání. Praha: ASPI Wolters Kluwer, 2009, s.19.

³³ PRŮCHA, Petr, POMAHAČ, Richard. *Lexikon správního práva*. Ostrava: Nakladatelství Jiří Motloch – Sagit, 2002, s. 493.

³⁴ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 2. vydání. Praha: ASPI Wolters Kluwer, 2009, s.20.

o komory advokátní, lékařské, architektů apod.³⁵ Mezi ostatní samosprávu řadíme především samosprávu školskou a vysokoškolskou. Mluvíme-li o ostatní veřejné správě, tak ta je považována za zbytkovou oblast veřejné správy, která je vykonávána částečně samosprávnými a nesamosprávnými institucemi při plnění veřejných úkolů.³⁶

Správu školství definuje Dr.Gadasová jako „jednu z oblastí správního práva hmotného, která je upravena řadou právních předpisů různé právní síly a je regulována i množstvím interních normativních aktů působících v rámci hierarchie vztahů ve státní správě”.³⁷ Veřejnou správu na úseku školství lze vymezit jako spravování určitých věcně ucelených či specializovaných úseků činností státu, a to ve veřejném zájmu.³⁸

Školství v České republice se rozděluje na preprimární neboli předškolní vzdělávání, primární vzdělávání, sekundární a terciární vzdělávání. Ve všech těchto oblastech je vykonávána státní správa a naplňována samospráva.³⁹

Školství ve Francii je založeno na třech základních stupních, a to: počáteční (základní) školství, střední a vysoké školství. Stejně jako u nás správa a řízení školství spadá hlavně do pravomoci Ministerstva školství. Hlavní odlišností je, že legislativní úprava francouzského školství je kodifikována v jediném zákoně, a tím je Školský zákoník. U nás je úprava roztržštěnější.

³⁵ PRŮCHA, Petr. *Základní pojmy a instituty správního práva*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 1998, s. 247.

³⁶ PRŮCHA, Petr. *Základní pojmy a instituty správního práva*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 1998, s. 21.

³⁷ GADASOVÁ, Dalimila. *Veřejná správa, část zvláštní: (vybrané úseky)*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 1999, s. 97.

³⁸ SLÁDEČEK, Vladimír, POUPEROVÁ, Olga a kol. *Správní právo – zvláštní část (vybrané kapitoly)*. Praha: Leges, 2011, s. 162.

³⁹ Tamtéž.

2 Školství v České republice dle školského zákona

V této kapitole se budu věnovat školství v České republice, které je upraveno školským zákonem. Tento zákon se zabývá školstvím na úseku regionálního školství a upravuje předškolní, základní, střední, vyšší odborné a jiné vzdělávání ve školách a školských zařízeních. Stanoví podmínky, za nichž se vzdělávání a výchova uskutečňuje, vymezuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob při vzdělávání, a zároveň stanoví působnost orgánů vykonávajících státní správu a samosprávu ve školství.⁴⁰ Poskytování vzdělávání je dle tohoto zákona veřejnou službou.

2.1 Základní zásady a cíle vzdělávání

Školský zákon ve svých ustanoveních vyjmenovává základní zásady, na kterých je vzdělávání v souladu s principy právního státu založeno a také cíle, kterých má poskytování vzdělávání dosáhnout.

Zásady vzdělávací soustavy

Vzdělávání v ČR je založeno na obecných zásadách, které jsou vymezeny v zákoně:

- *zásada rovného přístupu ke vzdělávání*, která umožňuje občanům ČR nebo jiného členského státu EU rovný přístup ke vzdělávání bez jakékoli diskriminace,⁴¹
- *zásada zohledňování vzdělávacích potřeb jednotlivce*,
- *zásada vzájemné úcty, respektu, názorové snášenlivosti, solidarity a důstojnosti všech účastníků vzdělávání*,
- *zásada bezplatného základního a středního vzdělávání*,⁴²
- *zásada svobodného šíření poznatků*,
- *zásada zdokonalování procesu vzdělávání na základě výsledků dosažených ve vědě, výzkumu a vývoji*,
- *zásada hodnocení výsledků vzdělávání v návaznosti na dosahování cílů stanovených tímto zákonem a vzdělávacími programy*,
- *zásada celoživotního vzdělávání*.⁴³

⁴⁰ Blíže zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, §1.

⁴¹ Diskriminace může být z různých důvodů jako např. z důvodu rasy, pohlaví, barvy pleti, národnosti apod.

⁴² Bezplatné základní a střední vzdělávání se však týká jen občanů ČR nebo jiného členského státu EU.

Cíle vzdělávací soustavy

Obecné cíle vzdělávací soustavy lze shrnout takto:

- *rozvoj osobnosti člověka,*
- *získání všeobecného vzdělání nebo všeobecného a odborného vzdělání,*
- *pochopení a uplatňování zásad demokracie a právního státu,*
- *pochopení a uplatňování principu rovnosti žen a mužů,*
- *utváření vědomí národní a státní příslušnosti a respektu k etnické, národnostní, kulturní, jazykové a náboženské identitě každého,*
- *poznání světových a evropských kulturních hodnot a tradic,*
- *získání a uplatňování znalostí o životním prostředí a jeho ochraně.*⁴⁴

2.2 Vzdělávací programy

Školským zákonem byla do vzdělávání v České republice zavedena tvorba vzdělávacích programů na více úrovních. Vzdělávací programy jsou dokumenty, které slouží k tomu, aby byly naplňovány zásady a cíle vzdělávání. Systém vzdělávacích programů tvoří **Národní program vzdělávání, Rámcový vzdělávací program, Školní vzdělávací program a Vzdělávací program pro vyšší odborné vzdělávání.**

Národní program vzdělávání zpracovává a projednává Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, předkládá jej vládě k projednání, a poté jej vláda předkládá Poslanecké sněmovně a Senátu ke schválení. Národní program vzdělávání formuluje požadavky na vzdělávání, které jsou platné v počátečním vzdělávání jako celku.⁴⁵ Zejména se snaží o zachování jednotné státní vzdělávací politiky a k dosažení tohoto cíle vymezuje hlavní oblasti vzdělávání, obsahy vzdělávání a prostředky, které jsou k tomu nezbytné.⁴⁶

Rámcový vzdělávací program je dalším typem vzdělávacího programu, který je vydáván pro každý obor vzdělání v základním a středním vzdělávání a pro předškolní, základní umělecké

⁴³ Blíže zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 2 odst. 1.

⁴⁴ Tamtéž, § 2 odst. 2.

⁴⁵ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Rámcové vzdělávací programy* [cit. 20. října 2012]. Dostupné na <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy?highlightWords=vzd%C4%9B1%C3%A1vac%C3%AD+programy>

⁴⁶ Blíže zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 3 odst. 1.

a jazykové vzdělávání.⁴⁷ Rámcové vzdělávací programy vymezují povinný obsah vzdělávání, jeho organizační uspořádání, podmínky průběhu a ukončování vzdělávání a zásady pro tvorbu školních vzdělávacích programů.⁴⁸ Tyto programy vydává MŠMT po projednání s příslušnými ministerstvy.

Školní vzdělávací program je dokumentem, který si vytváří ředitel školy nebo školského zařízení. Musí být v souladu s rámcovým vzdělávacím programem a je veřejně přístupný.⁴⁹

Vzdělávací program pro vyšší odborné vzdělávání stanoví cíle, formy, délku a obsah vzdělávání. Je zpracován příslušnou vyšší odbornou školou a musí být akreditován MŠMT. Předpokladem akreditace je kladné stanovisko Akreditační komise.^{50,51}

2.3 Vzdělávací soustava v České republice

Školství v České republice je, ve smyslu jeho organizačního uspořádání, tradičně spojováno s tzv. výchovně vzdělávací soustavou.⁵² Jak jsem již dříve uvedla, každý má u nás právo na vzdělání. Toto právo je realizováno především prostřednictvím školského zákona. Školský zákon stanovuje vzdělávací soustavu. Tvoří ji **školy a školská zařízení**.

Škola

Za školu se dle tohoto zákona považuje instituce, která uskutečňuje vzdělávání podle vzdělávacích programů. Školy se člení na druhy a typy. Druhy škol jsou mateřská škola, základní škola, střední škola (gymnázium, střední odborná škola a střední odborné učiliště), konzervatoř, vyšší odborná škola, základní umělecká škola a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky.⁵³ Typy škol se stanovují dle jejich zaměření.

⁴⁷ JURŇÍKOVÁ, Jana a kol. *Správní právo. Zvláštní část*. 6. doplněné vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2009, s. 139.

⁴⁸ Blíže zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 4.

⁴⁹ Tamtéž, § 5.

⁵⁰ Tamtéž, § 6.

⁵¹ Tamtéž, § 104 a násl.

⁵² PRŮCHA, Petr, POMAHAČ, Richard. *Lexikon správní právo*. 1. vydání. Ostrava: Nakladatelství Jiří Motloch – Sagit, 2002, s. 525.

⁵³ Blíže zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 3.

Školské zařízení

Školským zařízením je dle toho zákona instituce poskytující služby a vzdělávání, které doplňují nebo podporují vzdělávání ve školách nebo s ním přímo souvisejí. Dále také zajišťuje ústavní a ochrannou výchovu anebo preventivně výchovnou péči. Stejně jako školy uskutečňují vzdělávání podle vzdělávacích programů.⁵⁴ Druhy školských zařízení jsou školská zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, školská poradenská zařízení, školská zařízení pro zájmové vzdělávání, školská účelová zařízení, školská výchovná a ubytovací zařízení, zařízení školního stravování, školská zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a školská zařízení pro preventivně výchovnou péči.⁵⁵

Právní postavení škol a školských zařízení

Zákon předpokládá že, až na drobné výjimky, budou mít školy a školská zařízení postavení právnické osoby. Právní forma však nemá vliv na samotnou činnost školy a její financování. S nevyužitím právní formy, tzv. školské právnické osoby⁵⁶, kterou školský zákon právně zakotvuje, nejsou spojeny žádné právní důsledky.⁵⁷

Školy a školská zařízení mohou být dle školského zákona zřizovány krajem, obcí a dobrovolným svazkem obcí⁵⁸ (v tomto případě jsou zřizovány ve formě školské právnické osoby nebo příspěvkové organizace), Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (školská právnická osoba nebo státní příspěvková organizace podle zvláštního právního předpisu), Ministerstvem obrany, Ministerstvem vnitra, Ministerstvem spravedlnosti a Ministerstvem práce a sociálních věcí (zřizují je jako organizační složky státu nebo jejich součástí) a Ministerstvem zahraničních věcí (při diplomatické misi nebo konzulárním úřadu České republiky jako součástí těchto úřadů). Dále jsou oprávněny zřizovat školy a školská zařízení registrované církve a náboženské společnosti, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat

⁵⁴ Blíže zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, §7 odst. 4.

⁵⁵ Tamtéž, §7 odst. 5.

⁵⁶ Školská právnická osoba je specifická právnická osoba zřízená podle školského zákona, jejíž hlavní činností je poskytování vzdělávání podle vzdělávacích programů a školských služeb.

⁵⁷ SLÁDEČEK, Vladimír, POUPEROVÁ, Olga a kol. *Správní právo – zvláštní část (vybrané kapitoly)*. Praha: Leges, 2011, s. 168.

⁵⁸ Blíže zákon č. 250/2000 Sb., §23 odst. 1 e).

církevní školy. Ostatní právnické nebo fyzické osoby je zřizují jako školské právnické osoby nebo jako právnické osoby podle zvláštních předpisů.⁵⁹

Základní pravidla a organizace vzdělávání ve školách

Ve školách v České republice je **vyučovacím jazykem** český jazyk. Za zákonem stanovených podmínek se příslušníkům národnostních menšin zajišťuje právo na vzdělávání v jazyce národnostní menšiny. Ministerstvo⁶⁰ může povolit vyučování některých předmětů také v cizím jazyce. Ve vyšších odborných školách pak může být vyučovacím jazykem cizí jazyk.

Náboženství může být ve školách vyučováno v souladu se zásadami a cíli vzdělávání. Mohou ho vyučovat registrované církve nebo náboženské společnosti, kterým bylo přiznáno zvláštní právo vyučovat náboženství ve státních školách.

Děti, žáci a studenti se **speciálními vzdělávacími potřebami**, tedy osoby se zdravotním postižením⁶¹, zdravotním znevýhodněním⁶² nebo sociálním znevýhodněním⁶³, mají právo na vzdělávání, jehož obsah, formy a metody odpovídají jejich vzdělávacím potřebám a možnostem, na vytvoření nezbytných podmínek, které toto vzdělávání umožní, a na poradenskou pomoc školy a školského poradenského zařízení.⁶⁴

Vzdělávání **nadaných dětí, žáků a studentů** je možné uskutečňovat např. rozšířenou výukou některých předmětů nebo skupin předmětů. Ředitel školy může mimořádně nadaného žáka nebo studenta na žádost přeřadit do vyššího ročníku bez absolvování předchozího ročníku.⁶⁵ Dále může také ředitel školy, na žádost a s písemným doporučením školského poradenského zařízení, povolit nezletilému žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami nebo s mimořádným nadáním, vzdělávání podle **individuálního vzdělávacího plánu**.⁶⁶

⁵⁹ Blíže zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, §8.

⁶⁰ Ministerstvem se rozumí Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

⁶¹ Zdravotním postižením se rozumí mentální, tělesné, zrakové nebo sluchové postižení, vady řeči, souběžné postižení více vadami, autismus a vývojové poruchy učení nebo chování.

⁶² Zdravotním znevýhodněním se rozumí zdravotní oslabení, dlouhodobá nemoc nebo lehčí zdravotní poruchy vedoucí k poruchám učení a chování, které vyžadují zohlednění při vzdělávání.

⁶³ Sociálním znevýhodněním se rozumí rodinné prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením, ohrožení sociálně patologickými jevy, nařízená ústavní výchova nebo uložená ochranná výchova, nebo postavení azylanta, osoby požívající ochrany a účastníka řízení o udělení mezinárodní ochrany na území ČR.

⁶⁴ Blíže zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, §16.

⁶⁵ Tamtéž, §17.

⁶⁶ Tamtéž, §18.

Vzdělávání cizinců je dalším zákonným institutem a umožňuje poskytnout vzdělávání osobám, které nejsou státními občany České republiky a pobývají oprávněně na území ČR. Školský zákon naplňuje podmínky plynoucí z členství ČR v Evropské unii a příslušník jiného členského státu EU má zaručen stejný přístup ke všem oblastem vzdělávání a školských služeb a za stejných podmínek jako občan ČR.⁶⁷

Práva a povinnosti žáků, studentů a zákonných zástupců dětí a nezletilých žáků jsou demonstrativně vymezeny ve školském zákoně. Jsou jimi např. právo na vzdělávání a školské služby, na informace o průběhu a výsledcích svého vzdělávání, právo volit a být voleni do školské rady, jsou-li zletilí, apod. Žáci a studenti jsou povinni např. řádně docházet do školy nebo školského zařízení a řádně se vzdělávat, dodržovat školní a vnitřní řád, plnit pokyny pedagogických pracovníků, atd.⁶⁸

Na zákonné úrovni jsou také vymezena některá **pravidla organizace** vzdělávání ve školách, např. organizační členění škol, kdy školy se člení na třídy, studijní skupiny, oddělení a kurzy. Dále je zde upravena problematika vymezení, členění a vnitřní organizace **školního roku**⁶⁹, **formy vzdělávání** (denní, večerní, dálková, distanční a kombinovaná forma vzdělávání), a také vymezení **vyučovací hodiny**, kdy vyučovací hodina trvá 45 min, u odborného výcviku praxe pak 60 min. U žáků se speciálními vzdělávacími potřebami může být stanovena odlišná délka vyučovací hodiny.

Školský zákon upravuje i další problematiku týkající se organizace vzdělávání ve školách jako je např. problematika učebnic, učebních textů a školních potřeb, dokumentace škol a školských zařízení, bezpečnosti a ochrany zdraví a také vnitřních předpisů.

2.4 Předškolní vzdělávání

V České republice se pojem předškolní vzdělávání objevil v závěrečné zprávě projektu Program Phare „České vzdělání a Evropa“, který je součástí Strategie rozvoje lidských zdrojů v České republice po vstupu do Evropské Unie a v Národním programu rozvoje vzdělávání Bílá kniha. Předškolní vzdělávání je specifickou součástí vzdělávacího systému, který zahrnuje aspekty výchovné a vzdělávací. Je to přirozený proces, který rovnoměrně naplňuje všechny

⁶⁷ SLÁDEČEK, Vladimír, POUPEROVÁ, Olga a kol. *Správní právo – zvláštní část (vybrané kapitoly)*. Praha: Leges, 2011, s. 167.

⁶⁸ Blíže zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, §21 a §22.

⁶⁹ Školní rok začíná 1. září a končí 31. srpna následujícího kalendářního roku.

potřeby dítěte a vytváří vhodné podmínky, podnětné pro jeho učení v nejširším slova smyslu. Cíle předškolního vzdělávání deklaruje Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, jehož výchozími zdroji jsou reflektované potřeby dítěte a osobnostně orientované cíle výchovné a vzdělávací činnosti.⁷⁰

Předškolní výchova je zajišťována v součinnosti se zákonnými zástupci dětí a dalšími fyzickými a právnickými osobami, s cílem vyvíjet aktivity a organizovat činnosti ve prospěch rozvoje dětí a prohloubení vzdělávacího a výchovného působení předškolního zařízení, rodiny a společnosti.⁷¹ Předškolními zařízeními jsou **mateřské školy a speciální mateřské školy**.⁷² Předškolní vzdělávání je určeno především pro děti ve věku zpravidla od **tří do šesti let**.⁷³ Školským zákonem je uložena povinnost přednostně přijímat děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky.⁷⁴

V současné době probíhá diskuse o tom, zdali by se do mateřských škol měly přijímat děti už od dvou let svého věku. Podle mého názoru to není moc dobrá myšlenka, jelikož už nyní jsou školky dost naplněné dětmi od 3 do 6 let, a kdyby se měla přidat ještě skupina dětí o rok mladších, tak by současné kapacity školek nebyly dostačující. Navíc se nabízí otázka, jestli je dítě ve věku 2 let dostatečně zralé a soběstačné na to, aby mohlo chodit do mateřské školy. Pro učitele by to bylo další zátěží, jelikož děti v tak nízkém věku mají jiné specifické potřeby než děti tříleté. Děti v tomto věku by se měly spíše vychovávat nežli vzdělávat. Myslím si tedy, že děti do 3 let by měly být vychovávány svými rodiči a ne předškolními zařízeními. Avšak v dnešní moderní hektické době to není tak jednoduché, jelikož má každý strach o svou práci, a proto se po narození dítěte snaží co nejrychleji navrátit do pracovního procesu.

Dalším často diskutovaným tématem v souvislosti s předškolním vzděláváním je, zdali by měl být poslední rok v mateřské škole povinný pro všechny děti. Dle mého by tento návrh měl být uzákoněn, jelikož by se pro děti usnadnil přechod z jejich „hracího“ života do toho školního. Měla by však být stanovena určitá pravidla, jak děti v posledním předškolním roce vzdělávat,

⁷⁰ OPRAVILOVÁ, Eva. Horizonty předškolního vzdělávání [online]. *Učitelské noviny*, 2011 [cit. 10. listopadu 2012]. Dostupné na: <<http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=6198>>.

⁷¹ Vyhláška MŠMT č. 14/2005 ze dne 29. prosince 2004, o předškolním vzdělávání.

⁷² PRŮCHA, Petr. Základní pojmy a instituty správního práva. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 1998, s. 197.

⁷³ Blíže zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 34.

⁷⁴ Pokud nelze dítě v tomto roce přijmout z kapacitních důvodů je obec povinna zajistit zařazení dítěte do jiné mateřské školy.

tedy aby byly vzdělávány všechny stejně a do škol nastupovaly se stejnými znalostmi získanými v předškolních zařízeních.

Předškolní vzdělávání je pro dítě velmi důležité, jelikož podporuje rozvoj jeho osobnosti, podílí se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů.⁷⁵ Vytváří základní předpoklady pro pokračování ve vzdělávání. Měl by se tedy na něj klást větší důraz, nežli se klade v dnešní době. Dítě v tomto věku je velmi učenlivé a tedy schopné osvojit si spoustu důležitých věcí.

*Ve Francii je předškolní výchova stejně jako u nás dobrovolná a bezplatná. Předškolní vzdělávání má ve Francii velmi dlouhou tradici a téměř všechny děti chodí do mateřských škol. Děti se vzdělávají v mateřských školách od dvou do pěti let. Mateřské školy jsou v kompetenci ministerstva školství. Od pěti do šesti let děti navštěvují tzv. předškolní třídy, které jsou zřizovány při základních školách.*⁷⁶

2.5 Primární školství

Povinná školní docházka

Školní docházka je povinná po dobu **devíti školních roků**. Standardně povinná školní docházka začíná počátkem školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne šestého roku věku (ve školském zákoně jsou však stanoveny případy tzv. odkladu⁷⁷ povinné školní docházky, popř. je možný i dřívější nástup povinné školní docházky).⁷⁸ Zákon stanovuje povinnost pro zákonného zástupce dítěte, který musí dítě přihlásit k zápisu k povinné školní docházce, a to v období od 15. ledna do 15. února kalendářního roku, v němž má dítě zahájit povinnou školní docházku. Při nesplnění této povinnosti může zákonný zástupce naplnit skutkovou podstatu **přestupku** (§31 přestupkového zákona).⁷⁹ Ze zákona má zákonný zástupce právo vybrat jakoukoliv školu, na které bude žák plnit povinnou školní docházku, avšak je také zakotvena povinnost ředitele spádové školy přednostně přijmout žáky s místem trvalého pobytu

⁷⁵ Blíže zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, §33.

⁷⁶ BRDEK, Miroslav, VYCHOVÁ, Helena. *Evropská vzdělávací politika: programy, principy a cíle*. Praha: ASPI Publishing, 2004, s. 77.

⁷⁷ Není-li dítě po dovršení šesti let svého věku tělesně nebo duševně vyspělé, může zákonný zástupce požádat o odklad nástupu povinné školní docházky.

⁷⁸ Blíže zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, §36 odst. 3.

⁷⁹ Blíže zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, §31: „Přestupku se dopustí ten, kdo ohrožuje výchovu a vzdělání nezletilého zejména tím, že nepřihlásí dítě k povinné školní docházce nebo zanedbává péči o povinnou školní docházku žáka.“ Za tento přestupek může být uložena pokuta do 3000 Kč.

v příslušném školském obvodu. Povinnou školní docházku je možné plnit také ve škole mimo území ČR, v zahraniční škole na území ČR nebo také formou individuálního vzdělávání.⁸⁰

Individuální vzdělávání povoluje ředitel té školy, na kterou byl žák přijat k plnění povinné školní docházky a lze jej povolit jen žákovi prvního stupně základní školy. Pro to, aby bylo individuální vzdělávání povoleno, je třeba, aby osoba, která žáka bude vzdělávat, získala alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou. Žák je přezkušován ve škole, do níž byl přijat k plnění povinné školní docházky. Ředitel může zrušit povolení individuálního vzdělávání, jsou-li k tomu dány důvody stanovené zákonem.⁸¹ Školní docházku žák splní uplynutím období školního vyučování ve školním roce, v němž dokončí poslední rok povinné školní docházky.⁸²

*Porovná-li povinnou školní docházku v České republice a ve Francii, tak ve Francii je delší – desetiletá. Dle francouzského školského zákoníku mají děti povinnou školní docházku od šesti do šestnácti let.*⁸³

Základní vzdělávání vede dle zákona k tomu, aby si žáci osvojili potřebné strategie učení a na jejich základě byli motivováni k celoživotnímu učení. Základní škola, která realizuje základní vzdělávání, je devítiletá a člení se na první a druhý stupeň. Výjimkou jsou **zvláštní školy** a tzv. pomocné školy, které mohou trvat deset ročníků.⁸⁴ Ve zvláštní škole se vzdělávají žáci, kteří s ohledem ke svým rozumovým schopnostem nejsou schopni se vzdělávat v základní škole nebo speciální základní škole⁸⁵.⁸⁶ Pomocné školy vzdělávají žáky osvobozené od povinné školní docházky, kteří s ohledem na svůj rozumový vývoj, nejsou schopni se vzdělávat ani ve zvláštní škole.⁸⁷ Škola vydává žákovi každé pololetí vysvědčení, které hodnotí jeho výsledky a je osvědčením, které má povahu veřejné listiny.⁸⁸ Hodnocení může být vyjádřeno klasifikačním stupněm nebo slovně nebo také kombinací obou způsobů. O způsobu hodnocení rozhoduje ředitel

⁸⁰ Blíže zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 38 - § 39.

⁸¹ Tamtéž, §41.

⁸² Tamtéž, §43.

⁸³ Code de l'éducation, Version consolidée au 21 février 2013. Dostupné na <<http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006071191>>

⁸⁴ PRŮCHA, Petr, POMAHÁČ, Richard. *Lexikon správní právo*. 1. vydání. Ostrava: Nakladatelství Jiří Motloch – Sagit, 2002, s. 615.

⁸⁵ Speciální školy vzdělávají žáky s určitými postiženími (mentální, tělesné), dále žáky s vadami řeči, obtížně vychovatelné a nemocné žáky.

⁸⁶ GADASOVÁ, Dalimila. *Veřejná správa, část zvláštní : (vybrané úseky)*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 1999, s. 109.

⁸⁷ Tamtéž.

⁸⁸ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 2. vydání. Praha: ASPI Wolters Kluwer, 2009, s.178.

školy se souhlasem školské rady.⁸⁹ Dokladem o dosažení základního vzdělání je vysvědčení o úspěšném ukončení devátého, popřípadě desátého ročníku základního vzdělávání, vysvědčení o úspěšném ukončení druhého ročníku šestiletého gymnázia nebo čtvrtého ročníku osmiletého gymnázia nebo osmiletého vzdělávacího programu konzervatoře, nebo vysvědčení vydané po úspěšném ukončení kursu pro získání základního vzdělání.⁹⁰

Školský zákon také upravuje další typy vzdělávání, a to základní umělecké, jazykové a zájmové. **Základní umělecké vzdělávání** poskytuje vzdělání v jednotlivých uměleckých oborech a uskutečňuje se v základní umělecké škole.⁹¹ **Jazykové vzdělávání** poskytuje jazykové vzdělání v cizích jazycích a uskutečňuje se v jazykové škole s právem státní jazykové školy (může být ukončeno státní jazykovou zkouškou všeobecnou a speciální).⁹² **Zájmové vzdělávání** je dobrovolné a naplňuje účastníkům volný čas různou zájmovou činností. Uskutečňuje se ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání – ve střediscích volného času, školních družinách a školních klubech.⁹³

Základní vzdělávání ve Francii má zejména za cíl naučit žáky základům čtení, psaní a počítání, dále podporuje rozvoj inteligence, uměleckých, manuálních a fyzických dovedností.⁹⁴ Dělí se dle zákona na 3 cykly.⁹⁵ Po splnění základního vzdělávání jsou žáci automaticky přijati do středního vzdělávání bez toho, aby se zúčastnili nějakého přijímacího řízení. U nás je základní vzdělávání odlišnější, dělí se na rozdíl od Francie na dva stupně a k přijetí do sekundárního vzdělávání je ve většině případů potřeba úspěšného splnění přijímacího řízení.

2.6 Sekundární školství

Do skupiny tzv. sekundárního školství jsou pro tyto studijní účely zařazena učiliště, střední školy a speciální střední školy.⁹⁶

Střední vzdělávání

⁸⁹ Blíže zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 51.

⁹⁰ Tamtéž, § 54.

⁹¹ Tamtéž, § 109.

⁹² Tamtéž, § 110.

⁹³ Tamtéž, § 111.

⁹⁴ Le code de l'éducation, Article L321-3. Dostupné na :

<http://www.legifrance.gouv.fr/affichCodeArticle.do;jsessionid=BB0E7B8E3887ADBAFDEC06DC141C6BF7.tpdj_o02v_2?idArticle=LEGIARTI000006524795&cidTexte=LEGITEXT000006071191&dateTexte=20130314>.

⁹⁵ Přípravný cyklus, který trvá 1 rok (od 6 do 7 let), základní cyklus trvající 2 roky (od 7 do 9 let) a střední cyklus, který také trvá 2 roky (od 9 do 11 let).

⁹⁶ GADASOVÁ, Dalimila. *Veřejná správa, část zvláštní : (vybrané úseky)*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 1999, s. 109.

Střední vzdělávání dle zákona rozvíjí vědomosti, dovednosti, schopnosti, postoje a hodnoty získané v základním vzdělávání. Navazuje na základní vzdělávání a umožňuje žákům další vzdělávání, a to buď všeobecné, nebo odborné. Podmínkami pro přijetí ke studiu na střední škole je splnění povinné školní docházky nebo úspěšné ukončení základního vzdělávání před splněním povinné školní docházky a splnění podmínek pro přijetí při přijímacím řízení. O přijetí rozhoduje ředitel školy.⁹⁷ Pro přijetí žáků do prvního ročníku na střední škole vyhlásí ředitel školy nejméně jedno kolo přijímacího řízení. **V současné době** může uchazeč podat max. 2 přihlášky pro první kolo přijímacího řízení do denní formy. Toto téma se v poslední době často diskutovalo a bylo období, kdy se mohla podat pouze jedna přihláška, ale také bylo období, kdy se mohly podat i přihlášky tři, což způsobovalo potíže ředitelům škol, jelikož do poslední chvíle nevěděli, kolik žáků jim v září do prvního ročníku nastoupí.⁹⁸ Možnost podání 2 přihlášek považují za nejideálnější jak pro studenty, tak pro školy.

Středoškolské vzdělávání se rozděluje na teoretické a praktické vyučování a výchovu mimo vyučování.⁹⁹ Střední školy se dělí na střední odborná učiliště¹⁰⁰, gymnázia¹⁰¹ a střední odborné školy¹⁰² a střední speciální školy¹⁰³. Tyto školy jsou zřizovány kraji v samostatné působnosti. Dále se střední školy člení na soukromé a církevní, a školy, které jsou ústředně řízené jinými orgány než MŠMT, kterými jsou střední školy vojenské, střední policejní školy apod.¹⁰⁴

Hodnocení výsledků žáků na středních školách je obdobné jako na základních školách, tedy každé pololetí dostává žák vysvědčení se svými výsledky, jejichž hodnocení je vyjádřeno klasifikací, slovně nebo kombinací obou způsobů. Střední vzdělávání se ukončuje různými způsoby, které jsou taxativně vymezeny ve školském zákoně a jsou jimi **závěrečná zkouška** a **maturitní zkouška**. Účelem těchto zkoušek je ověření dosažení cílů vzdělávání stanovených

⁹⁷ Blíže zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 59.

⁹⁸ HUSNÍK, Petr. Tři přihlášky zatím zůstanou [online]. *Učitelství noviny*, 2010 [cit. 29. října 2012]. Dostupné na: <<http://www.ucitelstvenoviny.cz/?archiv&clanek=5433>>.

⁹⁹ Blíže zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 65.

¹⁰⁰ Tato střední škola připravuje žáky pro výkon dělnických povolání a odborných činností.

¹⁰¹ Všeobecně vzdělávací škola připravující své studenty zejména na studium na vysoké škole.

¹⁰² Střední odborné školy jsou zaměřeny na výkon odborných činností – právní, ekonomické, zdravotní, atd.

¹⁰³ Poskytují rovnocenné vzdělání žákům s postižením, nemocným, obtížně vychovatelným atd.

¹⁰⁴ PRŮCHA, Petr, POMAHÁČ, Richard. *Lexikon správní právo*. 1.vydání. Ostrava: Nakladatelství Jiří Motloch – Sagit, 2002, s. 514.

rámčovým a školním vzdělávacím programem.¹⁰⁵ Při úspěšném ukončení příslušného vzdělávacího programu středního vzdělávání se dosáhne určitého stupně vzdělání. Stupně středního vzdělání jsou střední vzdělání¹⁰⁶, střední vzdělání s výučním listem¹⁰⁷ a střední vzdělání s maturitní zkouškou.^{108,109}

V poslední době je často diskutovaným tématem **podoba maturitních zkoušek**. Schválením školského zákona v roce 2004 došlo k zavedení nových maturitních zkoušek, první ročník nové maturity však proběhl až v roce 2011. Zákonem jsou stanoveny dvě části maturitní zkoušky, a to část společná¹¹⁰ pro všechny střední školy, kterou jsou splněny určité standardy středního vzdělávání a část profilová, kterou si střední školy stanovují samy v souladu s rámcovým vzdělávacím programem. Nové maturity by měly být objektivnější, srovnatelné a měly by se díky nim lépe ověřovat všeobecné vědomosti.¹¹¹ Avšak v současné době tyto cíle, dle mého názoru, maturitní zkouška nespĺňuje. Nová forma maturitní zkoušky měla přispět k tomu, aby se zkvalitnila výuka na středních školách a aby středoškoláci s maturitou měli srovnatelné vědomosti. Bohužel se kvalita výuky spíše zhoršuje, jelikož současný model státní maturity, podle mne, není dobrý. Žáci mají na výběr ze dvou úrovní maturitní zkoušky – nižší a vyšší. Vyšší úroveň by měla být pro studenty gymnázií a tedy být určitým předpokladem pro přijetí na vysokou školu, nižší úroveň byla původně určena pro studenty odborných škol. Avšak tento model v současné době nefunguje, jelikož studenti gymnázií si často vybírají spíše nižší úroveň maturitní zkoušky.¹¹² Zvolení nižší úrovně maturitní zkoušky je pro ně samozřejmě jednodušším způsobem, jak získat maturitní zkoušku, zároveň také neexistuje žádný donucovací prvek k tomu, aby si zvolili vyšší úroveň, jelikož vysoké školy ve většině případů úroveň

¹⁰⁵ Blíže zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 73 a násl.

¹⁰⁶ Střední vzdělání se získá úspěšným ukončením vzdělávacího programu v délce 1 roku nebo 2 let denní formy vzdělávání.

¹⁰⁷ Získá se úspěšným ukončením vzdělávacího programu v délce 2 nebo 3 let denní formy vzdělávání nebo vzdělávacího programu zkráceného studia pro získání středního vzdělání s výučním listem.

¹⁰⁸ Žák získá střední vzdělání s maturitní zkouškou úspěšným ukončením vzdělávacích programů šestiletého nebo osmiletého gymnázia, vzdělávacího programu v délce 4 let denní formy vzdělávání, vzdělávacího programu nástavbového studia v délce 2 let denní formy vzdělávání nebo vzdělávacího programu zkráceného studia pro získání středního vzdělání s maturitní zkouškou.

¹⁰⁹ Blíže zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 58.

¹¹⁰ Za přípravu a metodické řízení průběhu společné části maturitní zkoušky odpovídá MŠMT. Je také správcem registru žáků přihlášených k maturitní zkoušce.

¹¹¹ HUSNÍK, Petr. Jak se bude za čtyři roky maturovat [online]. *Učitel'ské noviny*, 2004 [cit. 29. října 2012]. Dostupné na: <<http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=3875>>.

¹¹² HUSNÍK, Petr. Expert: současný model státní maturity je od základu špatný [online]. *Učitel'ské noviny*, 2011 [cit. 29. října 2012]. Dostupné na: <<http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=6062>>.

maturitní zkoušky při přijímacím řízení nezohledňují. Nynější podoba státní maturitní zkoušky také degraduje odborné školy, jelikož se studenti více zaměřují na společnou část maturitní zkoušky, která je všeobecná, a profilová, která se skládá z odborných předmětů, se dostává do pozadí. Výsledkem by pak mohlo být, že většina středoškoláků s maturitou bude mít více všeobecné nežli odborné znalosti, které jsou sice potřebné, avšak pro ně ne tak důležité. Proto by bylo lepší, kdyby se současný model maturitní zkoušky změnil a zlepšil a více bral v potaz znalosti studentů ze středních odborných škol. Je třeba tento problém nějakým způsobem vyřešit, aby například místo nižší a vyšší úrovně maturitní zkoušky, byla maturitní zkouška rozdělena spíše na úroveň odbornou, která by se skládala na odborných školách a všeobecnou – určenou pro gymnázia.

Střední vzdělávání ve Francii je rozdílnější než u nás. Rozděluje se do 2 cyklů, které se realizují na nižší střední škole¹¹³, a poté druhý cyklus probíhá na vyšší střední škole.¹¹⁴ Collège poskytuje zejména všeobecné vzdělávání, které je čtyřleté a pomáhá žákům k výběru další školy nebo zaměstnání. Vzdělávání na collège je povinné. Rozděluje se do dvou cyklů, a to do tzv. pozorovacího a orientačního cyklu.¹¹⁵ Na konci studia na collège se uděluje diplom tzv. Diplôme national du brevet, a dále školu spolupracuje s rodiči při navrhování zaměření žáka.¹¹⁶

Studium na lycée připravuje ke všeobecné či odborné maturitě nebo k diplomu technika. Délka studia na lycée je stanovena vyhláškou.¹¹⁷ Odborná lycea jsou přípravou k určitému povolání a mohou trvat 2-3 roky, záleží, jestli toto studium vede k získání odborného diplomu nebo je studium ukončeno osvědčením o odborné způsobilosti.¹¹⁸ Všeobecné a technologické lyceum trvá 3 roky. Žáci se musí rozhodnout, jaký směr studia zvolí a také jaké předměty budou studovat. Každý rok jsou studenti testováni, a pokud nesplní požadavky, tak musí opakovat ročník. Na konci studia skládají závěrečné zkoušky a při

¹¹³ Tzv. collège.

¹¹⁴ Tzv. lycée.

¹¹⁵ V pozorovacím cyklu jsou vyučovány společné předměty např. francouzština, matematika, cizí jazyk, dějepis., v orientačním cyklu jsou kromě základních předmětů také volitelné předměty, které žákům umožňují profilovat se. Jestliže žáci neprospívají v pozorovacím cyklu, tak jsou zařazováni do tzv. předprofesních tříd, tedy něco jako jsou u nás učiliště.

¹¹⁶ Aperçu des principaux éléments. In: Eurypedia [online]. 2013 [cit.2013-02-15]. Dostupné z: https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/France_fr:Aper%C3%A7u_des_principaux_%C3%A9l%C3%A9ments

¹¹⁷ Le code de l'éducation, Article L333-1. Dostupné na :

<http://www.legifrance.gouv.fr/affichCodeArticle.do?sessionId=BB0E7B8E3887ADBAFDEC06DC141C6BF7.tpdj_o02v_2?idArticle=LEGIARTI000006524795&cidTexte=LEGITEXT000006071191&dateTexte=20130314>.

¹¹⁸ Odborný diplom je potvrzením o vzdělání odborníků, kteří získali kvalifikaci pro více odborných činností a po jeho získání mohou být dobří studenti přijati do dvouletého studia vedoucího k odborné maturitě. Osvědčení o odborné způsobilosti umožňuje získání zaměstnání pro odborníky.

úspěšném složení získávají maturitní zkoušku (*baccalauréat*), která je dokladem ukončení středoškolského vzdělání, a také je jednou z podmínek přijetí na vysokou školu.

Vzdělávání v konzervatoři

Konzervatoř je specifický typ střední odborné školy připravující pro **uměleckou činnost**. Je to druh školy stojící vedle oblasti středního, ale i vyššího odborného vzdělávání. Studium se ukončuje absolutoriem, popř. maturitou.¹¹⁹ Cílem vzdělávání v konzervatoři je rozvíjení znalostí, dovedností a dalších schopností žáka získaných v základním a základním uměleckém vzdělávání. Konzervatoř připravuje žáky pro výkon uměleckých činností v oboru hudba, tanec, zpěv a hudebně dramatické umění.¹²⁰

2.7 Terciární školství - Vyšší odborné vzdělávání

Vyšší odborné vzdělávání se považuje za součást vzdělávání terciárního, což se konkrétně projevuje ve zdůraznění návaznosti na střední vzdělávání a také v tom, že je používána koncepce akreditovaných vzdělávacích programů (stejně jako u vysokého školství).¹²¹ Vyšší odborné vzdělávání lze poskytovat za úplatu i ve veřejných vyšších odborných školách.¹²² Nejvyšší možná úplata je stanovena prováděcím předpisem (vyhláška č. 10/2005 Sb.). Vyšší odborné vzdělávání poskytuje jak **všeobecné**, tak **odborné vzdělání**, a také **praktickou přípravu** pro výkon náročné činnosti. Podmínkami ke studiu ve vyšší odborné škole je ukončené střední vzdělání s maturitní zkouškou a splnění podmínek pro přijetí při přijímacím řízení. Vyšší odborné vzdělávání trvá v denní formě 3 roky.¹²³ Ukončuje se **absolutoriem** a dokladem o dosažení vyššího odborného vzdělání je vysvědčení o absolutoriu a diplom absolventa vyšší odborné školy. Vyšší odborné školy od roku 2005 podléhají akreditačnímu řízení, které se podobá vysokoškolskému akreditačnímu řízení. Žádost o akreditaci se podává ministerstvu, které ji postoupí Akreditační komisi pro vyšší odborné vzdělávání pro zaujetí stanoviska. Na základě tohoto stanoviska vydá ministerstvo rozhodnutí o udělení či neudělení akreditace, která se uděluje na dobu rovnající

¹¹⁹GADASOVÁ, Dalimila. *Veřejná správa, část zvláštní : (vybrané úseky)*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 1999, s. 111.

¹²⁰ Blíže zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 86.

¹²¹ VALENTA, Jirí. *Školské zákony s komentářem a prováděcí předpisy: právní stav k 23.2.2005*. Olomouc: Anag, 2005.

¹²² Blíže zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 123.

¹²³ U zdravotnických oborů trvá 3,5 roku.

se nejvýše dvojnásobku délky vzdělávání v denní formě studia.¹²⁴ Jakmile je vzdělávací program akreditován a zapsán do školského rejstříku, lze ke vzdělávání přijímat uchazeče, konat výuku a zkoušky.¹²⁵

2.8 Školská právnická osoba

Školská právnická osoba je pojem, který se poprvé objevil v současném školském zákoně. Byla zavedena zejména pro církevní školy, pro něž získání právní subjektivity bylo složité. Výslovně je stanoveno, že hlavním předmětem činnosti školské právnické osoby je **poskytování vzdělávání a školských služeb**. Školská právnická osoba může vedle své hlavní činnosti vykonávat doplňkovou činnost. Zřizovatelem školské právnické osoby může být pouze subjekt vymezený zákonem. Pokud školský zákon nestanoví jinak právní úprava vzniku, zrušení a zániku školské právnické osoby se řídí přiměřeně ustanovením obchodního zákoníku o založení, vzniku, zrušení a zániku obchodních společností. Ve věcech sloučení, splynutí a rozdělení školské právnické osoby se použijí přiměřeně ustanovení o vnitrostátních fúzích a rozdělení obsažené v zákoně o přeměnách obchodních společností a družstev.¹²⁶

Právním základem zřízení školské právnické osoby je **zřizovací listina** (při zřízení jedním zřizovatelem) nebo **zřizovatelská smlouva** (při zřízení více zřizovateli). V zákoně jsou vymezeny obsahové náležitosti smlouvy, popř. listiny.¹²⁷ Školská právnická osoba vzniká teprve dnem zápisu do rejstříku školských právnických osob. Orgánem školské právnické osoby zřízené ministerstvem, krajem, obcí nebo svazkem obcí je ředitel.¹²⁸ Orgány školské právnické osoby zřízené jinou právnickou nebo fyzickou osobou jsou ředitel a rada.¹²⁹

Zákonem jsou také stanovena pravidla hospodaření školské právnické osoby. Její hospodaření v hlavní činnosti se řídí jejím rozpočtem. Rozpočet může zahrnovat pouze příjmy a výdaje související s hlavní činností. Školská právnická osoba může vytvářet peněžní fondy, obligatorně vytváří rezervní a investiční fond.

¹²⁴ Blíže zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 106.

¹²⁵ Tamtéž, § 104.

¹²⁶ Tamtéž, § 124.

¹²⁷ Tamtéž, § 125.

¹²⁸ Ředitel je statutárním orgánem, jmenuje a odvolává ho zřizovatel.

¹²⁹ Zákon stanoví činnost rady, počet jejích členů (nejméně 3 a nejvýše 15), které jmenuje a odvolává zřizovatel a funkční období rady (5let).

2.9 Školský rejstřík

Školský rejstřík nahrazuje dřívější pojem síť škol, předškolních a školských zařízení. Je chápán jako veřejný seznam, do něhož má každý právo nahlížet a pořizovat si výpisy (stejně jako např. obchodní rejstřík). Školský rejstřík se dělí na dvě části, a to na **rejstřík škol a školských zařízení** a **rejstřík školských právnických osob**. Předpokladem pro poskytování vzdělávání a školských služeb, které jsou státem uznávány a garantovány, je zápis do školského rejstříku.¹³⁰ Rejstřík škol a školských zařízení vede z převážné části MŠMT. Vedle toho krajský úřad vede, v přenesené působnosti, rejstřík mateřských škol a školských zařízení.

Zápisem školy a školského zařízení do rejstříku vznikají právnické osobě, která vykonává činnost školy nebo školského zařízení, základní práva stanovená tímto zákonem, zejména právo poskytovat vzdělávání a školské služby, právo vydávat doklady o poskytnutém vzdělání, a také jí vzniká nárok na finanční prostředky ze státního rozpočtu nebo z rozpočtu územního samosprávného celku.

Rejstřík školských právnických osob vede výlučně MŠMT. Zápis do tohoto rejstříku je konstitutivním aktem rozhodujícím pro vznik, změny a zánik školské právnické osoby.¹³¹ K zápisu školské právnické osoby do rejstříku dojde jen v případě, že ministerstvo zároveň povolí zápis školy nebo školského zařízení do rejstříku škol a školských zařízení.¹³²

¹³⁰ SLÁDEČEK, Vladimír, POUPEROVÁ, Olga a kol. *Správní právo – zvláštní část (vybrané kapitoly)*. Praha: Leges, 2011, s. 173.

¹³¹ VALENTA, Jiří. *Školské zákony s komentářem a prováděcí předpisy: právní stav k 23.2.2005*. Olomouc: Anag, 2005.

¹³² Blíže zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, §157.

3 Veřejná správa ve školství dle školského zákona

Veřejná správa ve školství je realizována prostřednictvím různých institucí **státní správy a samosprávy**. **Státní správu** vykonává Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo obrany, vnitra, spravedlnosti a zahraničních věcí. Dále státní správu vykonává Česká školní inspekce a ředitelé škol a školských zařízení. **Samospráva** je vykonávána územně samosprávnými celky (orgány obce a kraje) a školskou radou.

3.1 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

MŠMT je jedním z nejvyšších orgánů státní správy zřizovaný dle zákona č.2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky. Dle toho zákona je MŠMT „...*ústředním orgánem státní správy pro předškolní zařízení, školská zařízení, základní školy, střední školy a vysoké školy, pro vědní politiku, výzkum a vývoj, včetně mezinárodní spolupráce v této oblasti, a pro vědecké hodnosti, pro státní péči o děti, mládež, tělesnou výchovu, sport, turistiku a sportovní reprezentaci státu.*”¹³³ Ministerstvu byly reformou veřejné správy oslabeny kompetence ve srovnání s předchozím právním stavem. Kompetence ministerstva byly převedeny na územní samosprávné celky. MŠMT je však i nadále ústředním orgánem v oblasti školství. Řídí výkon státní správy, a to především vydáváním právních a interních předpisů. MŠMT odpovídá za stav, koncepci a rozvoj vzdělávací soustavy a může zřizovat školy a školská zařízení. Plní také koordinační funkci vůči ostatním ministerstvům, jiným ústředním orgánům státní správy a profesním komorám.¹³⁴ Ministerstvo má kontrolní pravomoc při využívání finančních prostředků přidělovaných nebo zajišťovaných ze státního rozpočtu, tedy zejména kontroluje správnost a efektivnost využití finančních prostředků. MŠMT vyhláší a řídí ověřování nových přístupů a trendů ve vzdělávání, má taktéž kompetenci vyhlášovat rozvojové programy ve vzdělávání a programy zjišťování výsledků vzdělávání a je ze zákona výslovně zmocněno k vydávání metodiky pro vypracování školního vzdělávacího programu.¹³⁵

¹³³ Ustanovení § 7 odst. 1 zákona č.2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

¹³⁴ Např. v oblasti systému uznávání odborné kvalifikace dle zákona č.18/2004 Sb. a v oblasti získávání kvalifikací v systému dalšího vzdělávání dle zákona č. 179/2006 Sb.

¹³⁵ VALENTA, Jiří. *Školské zákony s komentářem a prováděcí předpisy: právní stav k 23.2.2005*. Olomouc: Anag, 2005.

3.2 Ministerstvo obrany, vnitra, spravedlnosti a zahraničních věcí

Školský zákon obsahuje zmocnění pro Ministerstvo obrany, vnitra, spravedlnosti a zahraničních věcí zřizovat a zrušovat školy a další zařízení, které realizují různě zaměřené vzdělávání.

Ministerstvo obrany zřizuje a zrušuje střední vojenské školy, vyšší odborné vojenské školy a školská zařízení jim sloužící.¹³⁶ Ředitelem těchto škol a školských zařízení může být pouze voják z povolání. Osoby, které nejsou státními občany ČR, se zde mohou vzdělávat jen s předchozím souhlasem zřizovatele těchto škol a školských zařízení.

Ministerstvo vnitra zřizuje a zrušuje střední policejní školy, vyšší odborné policejní školy, střední školy požární ochrany, vyšší odborné školy požární ochrany a školská zařízení.¹³⁷ Ředitelem policejních škol a školských zařízení může být pouze příslušník Policie ČR, ředitel škol požární ochrany může být pouze příslušník Hasičského záchranného sboru ČR nebo zaměstnanec, který je státním občanem ČR.

Ministerstvo spravedlnosti zřizuje a zrušuje střední školy Vězeňské služby a školská zařízení jim sloužící a školy a školská zařízení pro osoby ve výkonu vazby nebo trestu odnětí svobody.¹³⁸

Ministerstvo zahraničních věcí zřizuje a zrušuje základní školy při diplomatické misi nebo konzulárním úřadu České republiky.¹³⁹ Tyto školy se však nezapisují do školského rejstříku.

Ministerstva v zákonem stanoveném rozsahu zajišťují pravomoci krajského úřadu a České školní inspekce, ve věcech všeobecného vzdělávání a ukončování vzdělávání postupují po dohodě s MŠMT.

3.3 Česká školní inspekce

Česká školní inspekce (dále ČŠI) byla zřízena 1. ledna 2005 školským zákonem a je přímo podřízena MŠMT.¹⁴⁰ Je to správní úřad s celostátní působností, který je organizační složkou státu a účetní jednotkou. Organizačně se člení na ústředí se sídlem v Praze a 14 krajských školních

¹³⁶ Blíže zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, §172 odst. 1.

¹³⁷ Tamtéž, §172 odst. 2.

¹³⁸ Tamtéž, §172 odst. 3.

¹³⁹ Tamtéž, §172 odst. 4.

¹⁴⁰ Ustanovení §7 odst. 3 zákona č.2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

inspektorátů se sídlem v krajských městech. V čele ČŠI je ústřední školní inspektor, který je do funkce jmenován.¹⁴¹

ČŠI má zejména působnost **hodnotící a kontrolní**. Jejím prostřednictvím je zajišťováno hodnocení vzdělávací soustavy v ČR, a to v oblasti vzdělávání a školských služeb poskytovaných školami a školskými zařízeními zapsanými ve školském rejstříku.¹⁴² ČŠI v rámci své inspekční činnosti zejména získává a analyzuje informace o vzdělávání, zjišťuje a hodnotí podmínky a výsledky vzdělávání, hodnotí naplnění školního vzdělávacího programu, kontroluje dodržování právních předpisů a vykonává i kontrolu finančních prostředků přidělovaných ze státního rozpočtu. Inspekční činnost se vykonává na základě plánů pro příslušný školní rok. Inspekční činnost se dále provádí na základě podnětů, stížností a petic, a také pro účely přiznání dotací pokud o to právnická osoba, která vykonává činnost školy nebo školského zařízení, požádá. Inspekční činnost je realizována na základě písemného pověření ústředním školním inspektorem nebo jím pověřenou osobou a provádějí ji jednak školní inspektoři¹⁴³, dále pak kontrolní pracovníci¹⁴⁴ a přizvané osoby.¹⁴⁵

Výsledkem inspekční činnosti je inspekční zpráva, protokol, tematická nebo výroční zpráva. Obsah **inspekční zprávy** vymezuje zákon. Je veřejně přístupná ve škole či školském zařízení a to po dobu 10 let. Připomínky k obsahu může podávat ředitel školy nebo školského zařízení ČŠI do 14 dnů po jejím převzetí. **Tematické zprávy** shrnují poznatky získané z inspekční činnosti. **Výroční zpráva** obsahuje souhrnné poznatky o stavu vzdělávání a vzdělávací soustavy a vychází z inspekční činnosti za předcházející školní rok. ČŠI také podává návrh na odvolání ředitele.

3.4 Ředitel školy a školského zařízení

Ředitel školy a školského zařízení je dalším článkem výkonu státní správy. Je statutárním orgánem školy a do své funkce je jmenován zřizovatelem, který již nepotřebuje souhlas jiného orgánu veřejné správy. Předpoklady pro výkon činnosti ředitele školy jsou stanoveny zákonem

¹⁴¹ Blíže zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 173.

¹⁴² ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE. *Založení a činnost České školní inspekce*. 9. ledna 2012[cit.15.listopadu 2012]. Dostupné na: < <http://www.csicr.cz/cz/O-nas/Zalozeni-a-cinnost-Ceske-skolni-inspekce>>.

¹⁴³ Školní inspektor je osoba, která má vysokoškolské vzdělání, nejméně 5 let pedagogické nebo pedagogicko-psychologické praxe.

¹⁴⁴ Kontrolním pracovníkem může být osoba, která má vysokoškolské vzdělání a nejméně 5 let praxe, popř. osoba mající středoškolské vzdělání s maturitní zkouškou a nejméně 20 let praxe.

¹⁴⁵ Přizvaná osoba je ta, která se inspekční činnosti účastní v zájmu odborného posouzení věci.

č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících¹⁴⁶ a musí také splnit podmínky konkursního řízení. Ředitel je **jmenován** zřizovatelem k výkonu funkce na **období 6 let**. Nejpozději 3 měsíce před skončením pracovního poměru ředitele školy nebo školského zařízení, může zřizovatel vyhlásit konkurs na ředitele pro další období. V případě, že nedojde k vyhlášení konkursu, prodlužuje se doba trvání pracovního poměru na dobu určitou o dalších 6 let. Novelou č. 472/2011 Sb., byl změněn školský zákon a zavedeno výše zmíněné ustanovení o šestiletém funkčním období ředitele. Toto ustanovení přesně stanovilo dobu, po kterou je ředitel ve své funkci a tudíž mají všichni srovnatelné podmínky na rozdíl od předchozího období, kdy délka funkce nebyla přesně stanovena a ředitel mohl být odvolán pouze při závažném porušení svých povinností, nebo při dovršení věku 65 let.¹⁴⁷ Ředitel tedy bude muset obhajovat svou pozici a více zkvalitňovat svou práci, aby funkci opětovně dostal. Ředitel může být dále ze své funkce odvolán jen na základě zákonem stanovených důvodů.¹⁴⁸

V zákoně jsou výslovně definovány zákonné povinnosti a kompetence ředitele školy. Školským zákonem byla posílena autonomie školy a ředitelé získali více pravomocí při rozhodování.¹⁴⁹ Rozhoduje ve všech záležitostech týkajících se poskytování vzdělávání, odpovídá za to, že škola a školské zařízení poskytuje vzdělávání, které je kvalitní a v souladu se zákonem, odpovídá za odbornou a pedagogickou úroveň. Ředitel dále vytváří podmínky pro výkon inspekční činnosti a přijímá následná opatření, vytváří podmínky pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a odpovídá za zajištění dohledu nad dětmi a nezletilými žáky ve škole a školském zařízení.¹⁵⁰ Ředitel školy zřizuje pedagogickou radu jako svůj poradní orgán. Musí být zřízena ve všech školách a tvoří ji všichni pedagogičtí pracovníci školy.

Důležitou zákonnou pravomocí ředitele je také rozhodování o právech a povinnostech fyzických osob v oblasti státní správy. Rozhodnutí, která ředitel vydává ve správním řízení, nalezneme v ust. §165 odst. 2 školského zákona. Jsou jimi např. zamítnutí žádosti o povolení

¹⁴⁶ Ustanovení § 5 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů.

¹⁴⁷ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Týdeník ŠKOLSTVÍ: Druhá vlna novelizace školského zákona se bude týkat i odvolávání ředitelů škol Praha: Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy [cit. 11. listopadu 2012]. Dostupné na: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/tydenik-skolstvi-druha-vlna-novelizace-skolskeho-zakona-se?highlightWords=spr%C3%A1va+%C5%A1kolstv%C3%AD>.

¹⁴⁸ Blíže zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 166 odst.4, 5.

¹⁴⁹ Ředitelům přibýlo volnosti. *Učitelské noviny* [online]. 2005, č. 6 [cit. 2012-12-07]. Dostupné z: <http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=3002>

¹⁵⁰ Blíže zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 164.

individuálního vzdělávacího plánu, přijetí dítěte k předškolnímu vzdělávání, zamítnutí žádosti o odklad povinné docházky, podmíněné vyloučení a vyloučení žáka ze školy a další.

3.5 Školská rada

Školská rada je samosprávný orgán školy umožňující zákonným zástupcům nezletilých žáků, zletilým žákům a studentům, pedagogickým pracovníkům školy, zřizovateli a dalším osobám podílet se na správě školy. Dříve nepovinné rady škol se změnily současným školským zákonem na **povinné školské rady**. Školské rady jsou povinným orgánem zřizovatele u základních, středních a vyšších odborných škol. Školská rada se nezřizuje u škol zřízených ministerstvy obrany, vnitra a spravedlnosti. Zřizovatel zřizuje školskou radu, stanovuje její počet a také vydá její volební řád. Třetinu členů jmenuje zřizovatel, třetinu volí zákonní zástupci nezletilých žáků, zletilí žáci a studenti a třetinu volí pedagogičtí pracovníci dané školy. Členem školské rady nemůže být ředitel školy.¹⁵¹ Funkční období školské rady je tříleté.

Posláním školské rady je vyjadřovat se k návrhům školních vzdělávacích programů, schvalovat výroční zprávu o činnosti školy, schvalovat školní řád, podílet se na zpracování koncepčních záměrů, podávat návrhy na odvolání ředitele a na vyhlášení konkursu na ředitele.

Školská rada je orgánem, který umožňuje žákům, zákonným zástupcům a pedagogickým pracovníkům ovlivňovat dění ve škole. Zavedení povinné školské rady považují za dobrý krok směřující ke zkvalitnění vzdělávání. Školské rady mají větší pravomoci, které dříve neměly. V některých případech se pouze nevyjadřují k návrhům, ale schvalují některé důležité dokumenty. Rodiče a ostatní členové rady se tedy mohou více podílet na tvorbě těchto dokumentů a nějakým způsobem ovlivňovat směřování školy. Samozřejmě ne všichni členové mají pedagogické vzdělání, a proto by se mohlo zdát, že nejsou kompetentní vyjadřovat se k některým záležitostem, avšak není řečeno, že jejich názory budou špatné. Je třeba mít v takovéto organizaci i laický prvek, který na určité věci nahlíží z jiné stránky. Určitě však existují i školské rady, které fungují jen z povinnosti a nemají potřebu nějak ovlivňovat dění ve škole. Avšak myslím si, že je třeba si uvědomit, že v některých případech je školská rada potřebná, zlepšuje komunikaci nejen mezi školou a rodiči, ale je také příležitostí pro rodiče k tomu, aby směřovali školu k takové podobě, která bude jim a jejich dětem nejvíce vyhovovat.

¹⁵¹ Blíže zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 167.

3.6 Působnost územně samosprávných celků ve školství

Územní samosprávu ve školství vykonávají obce a kraje. Obce a kraje se zejména snaží o to, aby při zajišťování vzdělávání a školských služeb dbaly zejména o soulad rozvoje vzdělávání a školských služeb se zájmy svých občanů a rozvojem svého území a o dostupnost vzdělávání a školských služeb podle místních podmínek.¹⁵²

Obec

Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů, které tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce.¹⁵³ Obec je v samostatné působnosti povinna zajistit podmínky pro plnění povinné školní docházky pro děti na svém území a pro děti umístěné na jejích území ve školských zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, a to zřízením základní školy nebo zajištěním plnění povinné školní docházky v základní škole zřízené jinou obcí nebo svazkem obcí. Obec vymezuje školské obvody spádové školy, a to tak, že jestliže je v obci jedna základní škola, tvoří školský obvod území obce. Pokud je na území obce více základních škol, obec vymezuje školský obvod obecně závaznou vyhláškou. Nestanoví-li však obec školský obvod spádové školy, rozhodne o tom krajský úřad v přenesené působnosti. Kraji je také stanovena povinnost zajistit žákům dopravu v případě, že vzdálenost spádové školy od místa trvalého pobytu žáka přesahuje 4 km.¹⁵⁴

Obec je ze zákona povinna zajistit podmínky pro předškolní vzdělávání v posledním roce před zahájením povinné školní docházky pro děti s místem trvalého pobytu na jejím území a pro děti umístěné na jejím území v dětském domově. Za tímto účelem obec zřídí mateřskou školu, nebo zajistí předškolní vzdělávání v mateřské škole zřizované jinou obcí nebo svazkem obcí.¹⁵⁵ Obec již na rozdíl od předchozí právní úpravy nepotřebuje souhlas krajského úřadu k rozhodnutí o zrušení školy nebo školského zařízení.

¹⁵² Blíže zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 177.

¹⁵³ Ustanovení §1 zákona č.128/2000 Sb., o obcích.

¹⁵⁴ Blíže zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 178.

¹⁵⁵ V případě, že obec není zřizovatelem mateřské školy, musí za každé dítě s místem trvalého pobytu na jejím území, které navštěvuje mateřskou školu zřízenou jinou obcí, hradit této obci její neinvestiční výdaje, jimiž jsou náklady na údržbu a opravy, materiální výdaje, mzdové prostředky aj., pokud se dotčené obce nedohodnou jinak.

Kraj

Kraj je vyšší územně samosprávný celek, který má právo na samosprávu. Kraj má pečovat o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů.¹⁵⁶ V oblasti školství má kraj v rámci výkonu své samostatné působnosti zákonnou povinnost zajistit podmínky pro uskutečňování středního a vyššího odborného vzdělávání, vzdělávání dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním, dále jazykového, základního uměleckého a zájmového vzdělávání a pro výkon ústavní výchovy. Za tímto účelem kraj zřizuje a zrušuje různé druhy a typy škol a školských zařízení stanovených zákonem.¹⁵⁷ Kraj nepotřebuje souhlas MŠMT k rozhodnutí o zrušení školy nebo školského zařízení. Kraj je prioritně odpovědný za vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.¹⁵⁸ Kraj má povinnost zajišťovat výdaje škol a školských zařízení, které zřídil, s výjimkou výdajů, které jsou hrazeny ze státního rozpočtu.

Krajský úřad, obecní úřad

Dalšími orgány, které vykonávají veřejnou správu ve školství, jsou krajský a obecní úřad. Vykonávají státní správu v přenesené působnosti. **Krajský úřad** je nadřízeným správním orgánem ředitelů škol a školských zařízení a vykonává působnost v zákonem stanovených případech. Dále např. zpracovává dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v kraji a též zpracovává výroční zprávu o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v kraji. **Obecní úřad** obce s rozšířenou působností zpracovává návrhy rozpisů rozpočtů finančních prostředků státního rozpočtu dle zákona.¹⁵⁹

¹⁵⁶ Ustanovení § 1 zákona č.129/ 2000 Sb., o krajích.

¹⁵⁷ Blíže zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 181.

¹⁵⁸ VALENTA, Jiří. *Školské zákony s komentářem a prováděcí předpisy: právní stav k 23. 2. 2005*. Olomouc: Anag, 2005, s. 189.

¹⁵⁹ Blíže zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 161 odst. 7.

4 Školství v České republice dle zákona o vysokých školách

Vysoká škola je nejvyšší článek vzdělávací soustavy, je vrcholným centrem vzdělanosti, nezávislého poznání a tvůrčí činnosti.¹⁶⁰ Realizuje terciární vzdělávání, podílí se na celoživotním vzdělávání a cílem vysokoškolského vzdělávání je poskytnout studentům odpovídající profesní kvalifikaci, připravovat je na výzkumnou práci, přispívat k rozvoji občanské společnosti a rozvíjet mezinárodní a evropskou spolupráci.¹⁶¹

4.1 Prameny vysokého školství v ČR

Jak je zmíněno v kapitole 1.1, nejvýznamnějším právním předpisem týkajícím se vysokého školství v ČR je zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (dále zákon o vysokých školách). Tento zákon obsahuje úpravu regulující právní postavení veřejných vysokých škol, soukromých škol a státních škol, ale také jejich samosprávu a státní správu.

Vzdělávání je ovlivňováno různými mezinárodními a evropskými standardy a dokumenty. Zákon o vysokých školách stanovuje MŠMT povinnost vypracovat, každoročně aktualizovat a zveřejňovat Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol.¹⁶² Tento dokument musí zohledňovat mezinárodní a evropský vývoj.

Boloňský proces

V mezinárodním kontextu je třeba zmínit Boloňský proces, kdy v květnu 1998 v Paříži podepsali ministři školství čtyř zemí (Francie, Itálie, Německo a Velké Británie) Společnou deklaraci o harmonizaci výstavby evropského systému vysokého školství, tzv. Sorbonnskou deklaraci.¹⁶³ Tímto setkáním se ministři shodli na zásadách i cílech vysokého školství a položili

¹⁶⁰ Ustanovení § 1 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách).

¹⁶¹ Česká republika: Terciární vzdělávání. *Eurypedia* [online]. 2012 [cit. 5.prosince 2012]. Dostupné z: https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/%C4%8Cesk%C3%A1-republika:Terci%C3%A1rn%C3%AD_vzd%C4%9BI%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD.

¹⁶² Tamtéž.

¹⁶³ Historie Boloňského procesu. *Boloňský proces* [online]. 2011[cit.25.listopadu 2012]. Dostupné z: <http://bologna.msmt.cz/bolonsky-proces/historie-bolonskeho-procesu>.

tak základ otevřeného evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání.¹⁶⁴ Česká republika se k této deklaraci připojila ještě před podpisem Boloňské deklarace.

Další setkání se uskutečnilo v Boloni v roce 1999. Tohoto setkání se již účastnilo 29 evropských zemí a byla podepsána Boloňská deklarace o vytvoření evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání do roku 2010. Boloňská deklarace přijala šest základních cílů, a to vytvoření srozumitelných a srovnatelných stupňů vysokoškolského vzdělávání, přijetí systému založeného na dvou cyklech vzdělávání (pregraduální a postgraduální) a uznávání titulů v rámci těchto cyklů, vypracování systému kreditů, podpora mobility, podpora spolupráce v oblasti udržení kvality vzdělávání a vzájemná spolupráce v oblasti vzdělávací a výzkumné.

V roce 2001 se konala Pražská konference ministrů a bylo přijato tzv. Pražské komuniké.¹⁶⁵ Důležitým mezníkem zde mimo jiné bylo i uznání nezastupitelné role studentů a jejich aktivní zapojení při vytváření studia.

Následující konference se konala v roce 2003 v Berlíně a bylo přijato tzv. Berlínské komuniké. Priority směřovaly, stejně jako v Praze, ke kvalitě studia, dále k odstraňování legislativních překážek, aby bylo možné realizovat společné programy, dva cykly studia byly rozšířeny o třetí cyklus (doktorská studia) a i nadále se má propojovat věda a výzkum. V Berlíně došlo k rozšíření o dalších 7 zemí.

V květnu 2005 se v norském Bergenu konala další konference, kde již bylo zastoupeno 45 ze 48 signatářských zemí. Byly přijaty dva dokumenty na celoevropské úrovni vymezující standardy evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání.¹⁶⁶

O dva roky později, v květnu 2007 se ministři sešli v Londýně. Analýza naplňování cílů prokázala, že státy dosáhly významného pokroku ve vytváření společného Evropského prostoru vysokého školství, avšak také se ukázalo, že je ještě celá řada úkolů, které nebyly ani zdaleka naplněny.¹⁶⁷ V budoucnosti, by měla být zásadní modernizace systémů vysokého školství včetně řízení a financování vysokého školství, dále byla za klíčové považována příprava kvalitní

¹⁶⁴ Zejména vyslovili myšlenku systému strukturovaného studia, důležitost vytvoření bakalářského cyklu studia, dále důležitost mezinárodní uznávání titulů prvního cyklu studia, které by mělo vést ke zpřístupnění vysokoškolského studia pro všechny, a také zajištění mezinárodní mobility studentů a učitelů

¹⁶⁵ Zde byly stanoveny další priority pro vysokoškolské vzdělávání, a to zajišťování kvality vzdělávání, spolupráce při uznávání dokladů a využívání kreditů, zajištění celoživotního přístupu ke vzdělávání, zvýšení konkurenceschopnosti evropských vysokých škol, a další.

¹⁶⁶ Byl přijat „Rámec kvalifikací pro Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání“ a „Soubor standardů pro zajištění kvality a princip Evropského registru agentur pro zabezpečení kvality“.

¹⁶⁷ Jedná se např. o otázky sociální spravedlnosti, uznávání předchozího vzdělání, překážky mobility, atd.

strategie celoživotního vzdělávání a zaměstnatelnosti absolventů, kde je důležitá spolupráce vysokých škol a odběratelské sféry.¹⁶⁸

Konference v Leuven/Louvain-la-Neuve se konala v roce 2009 a jejím hlavním úkolem byla příprava vize pro další desetiletí.¹⁶⁹ Byly diskutovány zejména otázky týkající se celoživotního vzdělávání, sociální spravedlnosti a zejména problematika mobility, u které si ministři stanovili cíl, aby do roku 2020 alespoň 20% studentů strávilo část svých studií v zahraničí. Po zasedání následovalo v Louvain-la-Neuve Boloňské politické fórum, kterého se zúčastnili zástupci z neevropských zemí, aby navázali další spolupráci.

V březnu roku 2010 se schází konference ministrů v Budapešti a ve Vídni za účasti 47 zemí, aby vyhlásili Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání, a aby vyhodnotili naplňování závěrů Boloňského procesu. Zpráva byla vypracována konsorciem expertů vedených představiteli Centra pro studium vysokoškolských politik při univerzitě v Twente (CHEPS) a za spolupráce Mezinárodního střediska pro výzkum vysokého školství (INCHER Kassel) a Mezinárodního výzkumného, konzultačního a manažerského střediska pro poskytování služeb v rozvoji sociálních a ekonomických služeb (ECOTEC). Hodnocení se účastnily i další asociace, svazy zaměstnavatelů, unie studentů, aj. Výsledkem této konference bylo přijetí „Budapešťsko-Vídeňské deklarace o Evropském prostoru vysokoškolského vzdělávání“, ze které vyplynulo, že některé cíle nebyly uspokojivě implementovány a vysvětleny, a je proto nutné, zaměřit se na důslednou implementaci a dosažení těchto žádoucích cílů.¹⁷⁰

Bílá kniha terciárního vzdělávání

V souvislosti s vysokým školstvím je třeba také zmínit Bílou knihu terciárního vzdělávání. Je to strategický a koncepční dokument, který stanovuje, jakým směrem se má

¹⁶⁸ Londýnské komuniké. *Boloňský proces* [online]. 2011[cit.25.listopadu 2012]. Dostupné z: <http://bologna.msmt.cz/londyn-2007/londynske-komunike>.

¹⁶⁹ Na konferenci bylo vymezeno deset prioritních oblastí pro další desetiletí: sociální rozměr – rovný přístup ke studiu a větší úspěšnost v dokončování, celoživotní učení, zaměstnatelnost absolventů, učení orientované na studenta, vzdělávání – výzkum – inovace, mezinárodní otevřenost, mobilita, shromažďování dat, transparentnost vysokoškolských systémů, financování.

¹⁷⁰ Historie Boloňského procesu. *Boloňský proces* [online]. 2011 [cit.25.listopadu 2012]. Dostupné z: <http://bologna.msmt.cz/bolonsky-proces/historie-bolonskeho-procesu>.

terciární vzdělávání v ČR vyvíjet. Jejím hlavním cílem je dosažení takového systému školství v ČR, které bude poskytovat vzdělávání prestižní světové úrovně.¹⁷¹

V České republice probíhají **snahy o reformu terciárního vzdělávání**, jejímž cílem na začátku bylo jednak přijetí nového zákona o vysokých školách, ale také zákona o finanční pomoci studentům, který by určil možnost půjčení si na vzdělání. Dále se mělo zavést školné nebo zápisné. Tyto cíle však prozatím nebyly splněny a připravuje se pouze menší novela zákona o vysokých školách. Novelu by ministr školství chtěl vládě předložit do konce března 2013 a finální verzi v květnu 2013. Tato novela by měla přinést rozdělení a profilaci studijních programů, úprava akreditačního procesu, a také by měla vytvořit podmínky pro zavedení kontraktového financování – tedy financování založené na středně či dlouhodobé smlouvě mezi vysokou školou a MŠMT, které by vysokým školám dalo určitou stabilitu.

4.2 Vysoké školy

Vysoké školy jsou nejvyšším článkem vzdělávací soustavy, jejich posláním je naplňovat pedagogickou, vědeckou, výzkumnou, vývojovou či uměleckou činnost.¹⁷² Jen vysoké školy mají právo přiznávat akademické tituly, konat habilitační řízení, konat řízení ke jmenování profesorem, používat akademické insignie a konat akademické obřady. Vysoké školy uskutečňují akreditované studijní programy a programy celoživotního vzdělávání. Studijní programy jsou **bakalářské, magisterské nebo doktorské**. Vysoká škola je právnickou osobou a přichází v úvahu jako **univerzitní** nebo **neuniverzitní**. Univerzitní vysoká škola může uskutečňovat všechny typy studijních programů a v souvislosti s tím vědeckou a výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost. Neuniverzitní vysoká škola uskutečňuje bakalářské studijní programy, může také uskutečňovat magisterské studijní programy a v souvislosti s tím výzkumnou, vývojovou, uměleckou nebo další tvůrčí činnost.

¹⁷¹ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Bílá kniha terciárního vzdělávání* [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2009 [cit. 25.listopadu 2012]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/reforma-terciarniho-vzdelavani/bila-kniha?highlightWords=b%C3%ADI%C3%A1+kniha>

¹⁷² SLÁDEČEK, Vladimír, POUPEROVÁ, Olga a kol. *Správní právo – zvláštní část (vybrané kapitoly)*. Praha: Leges, 2011, s. 188.

Vysoké školy jsou koncipovány buďto jako **veřejné, soukromé nebo státní**. Akademickou obec vysoké školy tvoří akademičtí pracovníci a studenti vysoké školy.¹⁷³ Zákonem jsou zaručeny akademické svobody a akademická práva.¹⁷⁴

Veřejná vysoká škola

Veřejná vysoká škola se zřizuje a zrušuje zákonem, může se sloučit nebo splynout jen s jinou veřejnou vysokou školou. V současné době působí v ČR 26 veřejných vysokých škol. Veřejné vysoké školy disponují významnými samosprávnými oprávněními. V rámci samosprávy si rozhodují zejména o své vnitřní organizaci, určování počtu přijímaných uchazečů, tvorbě a uskutečňování studijních programů, organizaci studia, o právech a povinnostech studentů, zaměření vědecké, výzkumné, vývojové a inovační činnosti, rozhoduje v pracovněprávních věcech, hospodaření a stanovení výše poplatků spojených se studiem.¹⁷⁵ Veřejná vysoká škola se člení na fakulty¹⁷⁶, vysokoškolské ústavy, jiná pracoviště pro vzdělávací a výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost nebo pro poskytování informačních služeb a účelová zařízení pro kulturní a sportovní činnost, pro ubytování a stravování zejména členů akademické obce nebo k zajišťování provozu školy.

Soukromá vysoká škola

Soukromá vysoká škola může být zřízena pouze právnickou osobou, která má sídlo (ústřední správu, podnikatelské místo) na území některého členského státu Evropské unie, popř. která byla zřízena nebo založena podle práva některého členského státu EU. Ministerstvo jí musí udělit na základě její žádosti státní souhlas. Tento souhlas je nepřevoditelný a nepřechází na právní nástupce. Na žádost zřizovatelů nebo zakladatelů může ministerstvo vydat souhlas i před zápisem právnické osoby do příslušného rejstříku, jestliže je prokázáno, že tato právnická osoba už byla zřízena. Ministerstvo rozhodne o žádosti do 150 dnů, a pokud udělí státní souhlas, rozhodne také

¹⁷³ Dle §70 zák.o VŠ jsou akademickými pracovníky zaměstnanci vysoké školy, kteří vykonávají jak pedagogickou, tak vědeckou, výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost. Akademičtí pracovníci jsou povinni dbát dobrého jména vysoké školy. Akademickými pracovníky jsou profesori, docenti, odborní asistenti, asistenti, lektori a vědečtí, výzkumní a vývojoví pracovníci podílející se na pedagogické činnosti.

¹⁷⁴ Ustanovení § 4 zákona o vysokých školách (např. svoboda vědy, výzkumu a umělecké tvorby, svoboda výuky spočívající především v její otevřenosti různým vědeckým názorům, aj.)

¹⁷⁵ O samosprávě vysokých škol blíže v dalších kapitolách.

¹⁷⁶ Fakulta uskutečňuje nejméně jeden akreditovaný studijní program a vykonává vědeckou, výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost.

o akreditaci příslušných studijních programů a o registraci vnitřních předpisů.¹⁷⁷ Zákon také vymezuje důvody, pro které se souhlas neudělí. Ministerstvo může udělený státní souhlas odejmout, a to v případech, které stanoví zákon.¹⁷⁸

Soukromá škola je povinna sama si zajistit finanční prostředky pro vzdělávací a vědeckou činnost, ministerstvo ji může poskytnout dotaci v případě, že soukromá vysoká škola působí jako obecně prospěšná společnost.¹⁷⁹

Soukromá vysoká škola má také určité povinnosti vůči ministerstvu. Ministerstvo vykonává státní dozor. Mezi povinnosti patří např. vypracování výroční zprávy o činnosti, zveřejnění dlouhodobého záměru, provádět pravidelně hodnocení činnosti vysoké školy, oznámit ministerstvu, že na ni byl prohlášen nebo ukončen konkurs, aj.¹⁸⁰

Státní vysoká škola

Státními vysokými školami jsou školy **vojenské a policejní**. Státní vysoké školy vzdělávají odborníky pro ozbrojené a bezpečnostní sbory.¹⁸¹ Mohou na nich studovat i jiní studenti, nežli vojáci a příslušníci bezpečnostních sborů. Tyto školy jsou součástí organizační složky státu a nejsou právníckými osobami. Jsou financovány ze státního rozpočtu, zejména z kapitoly Ministerstva obrany a Ministerstva vnitra. Vojenské vysoké školy se při přijímání vojáků ke studiu řídí požadavky Ministerstva obrany. Ostatní studenti tvoří pouze jednu třetinu z jejich celkového počtu.¹⁸²

Zákon o vysokých školách státním školám umožňuje, aby zabezpečovali akreditaci magisterského nebo doktorského studijního programu ve spolupráci s veřejnou vysokou školou, pokud mají akreditován alespoň jeden doktorský studijní program. Musí o tom být předem uzavřena smlouva. Ministerstvo obrany a vnitra vykonává vůči státním vysokým školám působnost např. ve věcech registrace vnitřních předpisů, rozdělování finančních prostředků ze státního rozpočtu, určení výše poplatků spojených se studiem, uznávání zahraničního

¹⁷⁷ Ustanovení §39 zákona o vysokých školách.

¹⁷⁸ Např. jestliže nemá akreditovaný žádný studijní program, byla ji pozastavena akreditace všech studijních programů, závažně porušuje povinnosti stanovené tímto zákonem, aj.

¹⁷⁹ Ustanovení § 40 zákona o vysokých školách.

¹⁸⁰ Blíže ustanovení § 42 zákona o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách).

¹⁸¹ Tamtéž, §94.

¹⁸² Tamtéž, §95.

vysokoškolského vzdělání a kvalifikace, aj.¹⁸³ V současné době máme v ČR dvě státní vysoké školy, a to Univerzitu obrany v Brně a Policejní akademii České republiky v Praze.

Studium na vysoké škole

Vysokoškolské vzdělání se získává úspěšným absolvováním studijního programu na vysoké škole. Podmínkou přijetí ke studiu na vysoké škole je dosažení úplného středního nebo středního odborného vzdělání, a také splnění podmínek přijetí ke studiu stanovených vysokou školou nebo fakultou.

V ČR máme 3 typy studijních programů, a to bakalářský, magisterský a doktorský. **Bakalářský studijní program** připravuje studenty na výkon povolání, a také ke studiu v magisterském studijním programu. Standardní doba studia je stanovena zákonem a činí nejméně 3 a nejvýše 4 roky. Studium je ukončeno státní závěrečnou zkouškou, jejíž součástí je zpravidla obhajoba bakalářské práce. Po úspěšném ukončení studia se absolventům uděluje akademický titul bakalář.¹⁸⁴ **Magisterský studijní program** je zaměřen na získání jak teoretických poznatků a zvládnutí jejich aplikace, tak na rozvinutí schopností k tvůrčí činnosti. Magisterský studijní program, který navazuje na bakalářský, má standardní dobu studia nejméně jeden a nejvýše tři roky. Může být však udělena akreditace magisterskému studijnímu programu, který nenavazuje na bakalářský a v tomto případě je pak standardní doba studia nejméně čtyři a nejvýše šest let. Studium se ukončuje státní závěrečnou zkouškou, součástí je obhajoba diplomové práce a úspěšným absolventům se uděluje akademický titul.¹⁸⁵ **Doktorský studijní program** je zaměřen zejména na vědecké bádání, výzkumnou a tvůrčí činnost. Standardní doba studia je nejméně tři, nejvýše čtyři roky a je realizováno podle individuálního studijního plánu pod vedením školitele. Ukončuje se státní doktorskou zkouškou a obhajobou disertační práce. Po úspěšném ukončení se absolventům uděluje akademický titul – doktor (Ph.D.), popř. v oblasti teologie – doktor teologie (Th.D).¹⁸⁶

Studium na veřejných vysokých školách je v současné době bezplatné, avšak probíhá diskuse, zda zavést školné či nikoliv. Samozřejmě většina studentů a veřejnosti je proti, jelikož se obávají, že by zavedením školného mohla být ztížena možnost studovat zejména lidem ze

¹⁸³ Tamtéž, §95 odst. 8 a 9.

¹⁸⁴ Blíže ustanovení § 45 zákona č.11/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách).

¹⁸⁵ Tamtéž, §46.

¹⁸⁶ Tamtéž, §47.

sociálně slabých rodin. MŠMT také místo školného navrhovala zavedení zápisného, které mělo být určitým poplatkem do dalšího semestru či akademického roku studia. Toto však bylo také kritizováno, jelikož to veřejnost považovala za obdobu školného, a tedy opět mohlo docházet ke ztížení možnosti studovat, avšak dle mého to bylo přijatelnější, jelikož částka nebyla tak vysoká jako u školného. V českém školství je málo finančních prostředků, a proto je třeba hledat způsob, jak nějaké finance do vysokého školství přinést. Je třeba, aby se kvalita našeho školství zvyšovala, abychom byli schopni konkurovat ostatním zemím. Avšak současné návrhy zavedení školného a zápisného ztroskotaly, je tedy třeba hledat nějaký způsob, který finance do našeho školství přinese a který bude fungovat. Já osobně proti školnému a zápisnému nejsem, avšak je třeba, aby byly školy zákonem zavázány peněžní prostředky získané od studentů používat pouze k tomu, aby se vzdělávání zkvalitňovalo – tedy, aby je mohli použít pouze např. na nákup učebních pomůcek, na odměňování pedagogů, na stipendia apod. Dále je třeba zajistit bezúročné půjčky studentům popř. sociální stipendia, aby měl každý možnost studovat. Uvidíme, kdy se najde nějaké řešení, které bude přijatelné jak pro studenty, tak pro vládu.

Vysoké školy ve Francii mohou být stejně jako u nás státní nebo soukromé. Existují však dva hlavní typy vysokých škol, a to univerzity a elitní odborné školy, tzv. grandes écoles neboli velké školy.¹⁸⁷ Způsob přijetí ke studiu je různý, buďto postačí úspěšné dokončení středoškolského vzdělání a získání maturity nebo jiného diplomu, nebo je potřeba ještě projít přijímacím řízením. Ve Francii je spíše kladen důraz na výsledek maturitní zkoušky při přijímání na vysoké školy, u nás je ve většině případů potřeba prokázat znalosti také u přijímacího řízení a výsledek maturitní zkoušky není až tak důležitý.

Na rozdíl od ČR se ve Francii platí školné, které je určováno každý rok vyhláškou ministerstva školství. V případě, že studenti nejsou schopni hradit školné, mohou získat stipendia nebo bezúročné půjčky.

Stejně jako v ČR se ve Francii rozlišují tři typy studijních programů. Na úrovni našeho bakalářského studia je tzv. la licence, magisterskému odpovídá tzv. le master a na úrovni českého doktorského studia je tzv. le doctorat.

Jelikož jsem 2 semestry studovala na francouzské vysoké škole, tak mohu srovnat průběh vyučování ve Francii a v ČR. Co se týče rozdělení výuky, tak stejně jako u nás se dělí na přednášky, které jsou spíše teoretické a semináře, které mají uvádět znalosti získané při přednáškách do praxe. Obrovskou výhodou jsem však při svém studiu ve Francii viděla v tom, že studenti mají v průběhu svého studia povinnost absolvovat praxi v nějaké firmě nebo instituci, kterou si sami vyhledají, popř. se kterou má škola

¹⁸⁷ Velké školy jsou specifikou francouzského vysokého školství a připravují vysoce kvalifikované odborníky pro nejrůznější obory (inženýrské, veterinářské, architektury, apod.)

uzavřenou dohodu. Toto u nás ještě chybí a podle mě by na všech univerzitách měli mít studenti povinnost absolvovat stáž, praxi nebo něco podobného, aby své teoretické znalosti mohli uplatnit i v praktickém životě.

Akreditace

Akreditace je správní rozhodnutí, které je třeba k tomu, aby se do **studijního programu** mohli přijímat uchazeči o studium, aby se mohla konat výuka, zkoušky a přiznávat akademické tituly. Akreditaci uděluje ministerstvo školství a na úseku vysokých škol je upravena v zákoně o vysokých školách. Smyslem akreditace je zejména zajištění kvality a odbornosti vysokých škol.¹⁸⁸ Žádost vysoké školy o udělení akreditace postoupí ministerstvo Akreditační komisi, která ji posoudí do 120 dnů ode dne, kdy jí byla doručena. Poté vydává stanovisko ministerstvu, a to na základě tohoto stanoviska do 30 dnů rozhodne o udělení akreditace. Akreditace se uděluje max. na dobu deseti let od právní moci rozhodnutí a může být opakovaně prodloužena, ale také v průběhu uskutečňování studijního programu i rozšířena.¹⁸⁹

Akreditace je také potřeba k oprávnění vysoké školy konat habilitační řízení a řízení ke jmenování profesorem. Taktéž je udělována ministerstvem, které o ní rozhoduje do 30 dnů po obdržení stanoviska Akreditační komise, a to nejvýše na dobu deseti let.

Jestliže Akreditační komise zjistí závažné nedostatky při uskutečňování akreditovaných činností, navrhne Ministerstvu omezení, pozastavení či odnětí akreditace. Ministerstvo o tomto návrhu rozhodne do 120 dnů po jeho obdržení. Jestliže byla akreditace studijního programu pozastavena či odňata, musí vysoká škola studentům zajistit pokračování ve stejném nebo obdobném studijním programu.

Akreditační komisi jmenuje na návrh ministra školství, mládeže a tělovýchovy vláda. Komise má 21 členů a je složena z předsedy, místopředsedy a jednotlivých členů. Členem může být pouze osoba, která je všeobecně uznávanou odbornou autoritou a významným odborníkem. Funkční období členů Akreditační komise je šestileté a mohou být jmenováni max. na dvě funkční období. Členové jsou při výkonu své funkce nezávislí a jejich funkce je neslučitelná s funkcí rektora, prorektora nebo děkana. Dle § 84 zákona o vysokých školách: „*Akreditační komise pečuje o kvalitu vysokoškolského vzdělávání a všestranně posuzuje vzdělávací*

¹⁸⁸ SLÁDEČEK, Vladimír, POUPEROVÁ, Olga a kol. *Správní právo – zvláštní část (vybrané kapitoly)*. Praha: Leges, 2011, s. 194.

¹⁸⁹ Ustanovení §80 zákona o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách).

a vědeckou, výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost vysokých škol.”

Nedávno MŠMT zveřejnilo své plány na následující roky, které mají vést ke kvalitnějšímu školství. V těchto plánech jsou zahrnuty i reformy týkající se akreditace vysokých škol. V souvislosti s péčí o kvalitu vzdělávání by se v oblasti vysokých škol měla hodnotit kvalita vzdělávání a výzkumu, která by měla být přirozenou součástí vysokoškolského prostředí. V dokumentu, který zveřejnilo MŠMT,¹⁹⁰ uvádí v souvislosti s reformou akreditace toto: *„V návaznosti na zavedení systému hodnocení kvality vysokých škol umožnit institucionální akreditaci a ustanovit akreditační komisi jako samostatný správní úřad zodpovědný za dohled nad dodržováním standardů a rozhodování o udělení akreditace.”* V současné době se akreditace uděluje jednotlivým studijním programům, nikoliv institucím jak by to mělo být po reformě. Otázkou je, jakým způsobem se bude po reformě akreditace udílet, popř. odnímat. Jestliže tedy po reformě Akreditační komise shledá některý studijní program na vysoké škole jako nedostačující, tak neudělí akreditaci instituci jako celku nebo akreditaci i tak udělí? Zatím konkrétní podoba akreditace nebyla uveřejněna, tak uvidíme, jak se to bude vyvíjet. Myslím si však, že nějaké změny je potřeba, aby se zajistila určitá podobná úroveň absolventů, kteří získali titul na různých školách.

¹⁹⁰ MŠMT na svých stránkách představilo 10 kroků, které by měly vést ke kvalitním školám a učitelům, viz. <http://www.msmt.cz/pro-novinare/2x5-kroky-ke-zkvalitneni-ceskeho-skolstvi>.

5 Veřejná správa ve školství dle zákona o vysokých školách

5.1 Samospráva vysokých škol

Vysokoškolské samosprávě jsou podrobeni příslušníci akademické obce¹⁹¹ a studenti.¹⁹² Vysokoškolská samospráva je plně realizována na veřejných vysokých školách. Částečně se může uplatnit i na státních a soukromých vysokých školách.¹⁹³ Státní školy jsou organizačními složkami státu, nemají vlastní právní subjektivitu. Soukromé vysoké školy mohou výjimečně realizovat samosprávu, musí však mít státní souhlas – mají např. oprávnění udělovat akademické tituly.¹⁹⁴

Orgány veřejné vysoké školy

Samosprávnými orgány veřejné vysoké školy jsou akademický senát, rektor, vědecká rada a disciplinární komise. Dalšími orgány jsou správní rada a kvestor.¹⁹⁵

Akademický senát je samosprávným zastupitelským akademickým orgánem. Je volen z členů akademické obce veřejné vysoké školy. Dle zákona musí mít nejméně jedenáct členů, kdy nejméně jednu třetinu a nejvýše jednu polovinu tvoří studenti. Funkční období členů senátu je nejvýše tříleté. Členství v akademickém senátu je neslučitelné s funkcí rektora, prorektora, děkana a proděkana. Vnitřní předpis vysoké školy stanoví počet členů akademického senátu, způsob jejich volby a způsob volby předsedy senátu, a také orgány akademického senátu. Zasedání akademického senátu jsou veřejná.¹⁹⁶ Akademický senát veřejné vysoké školy má spoustu pravomocí, např. rozhoduje na návrh rektora o zřízení, sloučení, splynutí, rozdělení nebo zrušení součástí vysoké školy, schvaluje vnitřní předpisy a rozpočet vysoké školy, dále schvaluje výroční zprávu o činnosti a o hospodaření vysoké školy a také hodnocení její činnosti, schvaluje návrh rektora na jmenování a odvolání členů vědecké rady a disciplinární komise, podmínky pro přijetí ke studiu, usnáší se o návrhu na jmenování rektora, popř. navrhuje jeho odvolání z funkce

¹⁹¹ Dle ustanovení §3 zákona o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách) tvoří akademickou obcí vysoké školy akademičtí pracovníci (profesoři, docenti, odborní asistenti, asistenti..) a studenti vysoké školy.

¹⁹² KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde Praha a.s., 2007, s.363.

¹⁹³ Tamtéž, s. 364.

¹⁹⁴ Tamtéž.

¹⁹⁵ Blíže ustanovení § 7 zákona o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)

¹⁹⁶ Tamtéž, §8.

a schvaluje dlouhodobé záměry vzdělávací politiky. Kromě těchto pravomocí se vyjadřuje k dalším věcem stanovených v zákoně.¹⁹⁷

Rektor je představitelem vysoké školy, který stojí v jejím čele, řídí vysokou školu, jedná a rozhoduje ve věcech školy a zastupuje ji navenek v případech stanovených zákonem. Rektor je do funkce jmenován prezidentem republiky na dobu 4 let a maximálně dvakrát po sobě. Rektor jmenuje a odvolává prorektory, kteří jej v určitém rozsahu zastupují.¹⁹⁸

Vědecká rada je samosprávným orgánem vysoké školy a její členy jmenuje a odvolává rektor. Rektor je zároveň předsedou vědecké rady. Členové jsou významnými představiteli oborů, v nichž vysoká škola uskutečňuje svou činnost. Jsou jimi jak významné osobnosti akademické obce veřejné vysoké školy, tak nejméně jednu třetinu tvoří osoby, které nejsou členy akademické obce této školy. Vědecká rada se např. vyjadřuje k otázkám, které ji předloží rektor, vykonává svou působnost v habilitačním a profesorském řízení, a také má pravomoci týkající se oblasti studijních programů.¹⁹⁹

Disciplinární komise projednává zejména disciplinární přestupky²⁰⁰ studentů veřejné vysoké školy, pokud nepodléhají disciplinární pravomoci v rámci příslušné fakulty. Členy jmenuje z řad členů akademické školy rektor, polovinu tvoří studenti. Funkční období této komise je dvouleté.²⁰¹

Dalšími orgány veřejné vysoké školy jsou správní rada a kvestor. **Správní rada** má nejméně 9 členů, kteří jsou jmenováni a odvoláváni ministrem školství po projednání s rektorem. Funkční období členů je šest let a po prvním jmenování se losem určí jedna třetina členů, jejichž funkční období skončí po dvou letech a po čtyřech letech. Správní rada zasedá nejméně dvakrát ročně. Ministr schvaluje statut, který upravuje jednání správní rady.²⁰² Správní rada dává ve věcech stanovených zákonem svůj předchozí souhlas k právním úkonům (bez tohoto souhlasu a bez oznámení ministerstvu jsou tyto právní úkony neplatné), dále se vyjadřuje k dlouhodobému záměru veřejné vysoké školy, k rozpočtu a k výroční zprávě o činnosti a hospodaření vysoké

¹⁹⁷ Blíže ustanovení § 9 zákona o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách).

¹⁹⁸ Tamtéž, §10.

¹⁹⁹ Tamtéž, §12.

²⁰⁰ Disciplinárním přestupkem je zaviněné porušení povinností stanovených právními předpisy nebo vnitřními předpisy vysoké školy a jejich součástí.

²⁰¹ Blíže ustanovení § 13 zák. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách).

²⁰² Tamtéž §14.

školy a také dává podněty a vyjadřuje stanoviska k činnosti vysoké školy.²⁰³ Správní rada je v současné době velmi kontroverzním tématem zejména v souvislosti s přípravou nového zákona o vysokých školách. Jelikož jsou vysoké školy financovány z veřejných peněz, tak je třeba, aby fungovala určitá zpětná vazba, která ukáže, že se s penězi nakládá tak jak má. MŠMT tedy navrhuje, aby byla kontrolní funkce správní rady širší, a také, aby správní rada měla informační povinnost vůči ministerstvu. Členy správní rady nemohou být zaměstnanci vysoké školy, a proto by tímto návrhem měla být dána možnost osobám z vnějšku ozvat se v případě nějakého problému. Je však potřeba, aby se více zasahovalo do vnitřních poměrů vysokých škol? Myslím si, že změny v tomto případě není potřeba, i přesto, že je míra autonomie našich vysokých škol vysoká, tak v tomto bodě vše funguje dobře a nevidím důvod měnit něco, co funguje.

Kvestor je orgánem vysoké školy, který řídí její hospodaření a vnitřní správu a vystupuje jejím jménem. Do své funkce je jmenován rektorem a jím je také odvoláván.²⁰⁴

Samosprávnými akademickými **orgány fakulty** jsou akademický senát fakulty, děkan, vědecká rada fakulty a disciplinární komise. Zákon stanoví působnost a pravomoc těchto orgánů a také jejich vznik a fungování.²⁰⁵ Dalším orgánem fakulty je tajemník, který řídí hospodaření a vnitřní správu fakulty, jmenuje a odvolává ho děkan.

5.2 Státní správa vysokých škol

Ústředním orgánem státní správy pro vysoké školy je dle kompetenčního zákona Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.²⁰⁶ V zákoně o vysokých školách je stanovena jeho působnost, a to v §87, dále také v §36 a násl. ve vztahu k veřejným vysokým školám a v §43 ve vztahu k soukromým vysokým školám.

Ministerstvo vykonává působnost vůči vysokým školám např. při registraci vnitřních předpisů vysokých škol, vypracovává a zveřejňuje výroční zprávu o stavu vysokého školství, projednává a vyhodnocuje dlouhodobé záměry vysokých škol, rozděluje finanční prostředky ze státního rozpočtu a rozhoduje o udělení akreditace studijních programů. MŠMT také řídí

²⁰³ Blíže ustanovení §15 zákona o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách).

²⁰⁴ Tamtéž, §16.

²⁰⁵ Tamtéž, §25.

²⁰⁶ §7 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

vysoké školy při výkonu státní správy, uznává zahraniční vysokoškolské vzdělání, materiálně a finančně zabezpečuje činnost Akreditační komise.²⁰⁷

Na úrovni samotných vysokých škol je také vykonávána státní správa, např. při vedení matriky studentů, ve věcech uznání zahraničního a vysokoškolského vzdělání a kvalifikace, a také ve věcech přiznávání stipendií.²⁰⁸

²⁰⁷ Blíže ustanovení §87 zákona o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách).

²⁰⁸ SLÁDEČEK, Vladimír, POUPEROVÁ, Olga a kol. *Správní právo – zvláštní část (vybrané kapitoly)*. Praha: Leges, 2011, s. 199.

Závěr

Cílem mé diplomové práce bylo zejména poskytnout ucelený pohled na oblast školství a správy školství v České republice. Školství má u nás velmi dlouhou tradici a proto je třeba, aby si každý ujasnil nejen základní pojmy týkající se školství, ale také problémy, které se v současné době ve školství vyskytují. Školství je velmi obsáhlým tématem, a proto nebylo možné, abych se v rozsahu této práce zabývala všemi instituty a problémy dopodrobna.

Tuto práci jsem rozdělila do pěti kapitol, ve kterých jsem se snažila zejména nastínit úpravu správy školství v České republice a to hlavně dle dvou stěžejních právních předpisů – školského zákona a zákona o vysokých školách. Při psaní textu a jednotlivých kapitol jsem postupovala tak, aby na sebe logicky navazovaly a byly pro všechny čtenáře snadno pochopitelné. Bylo třeba se nejprve zabývat právní úpravou regionálního školství, která je nyní komplexnější, než bývala v minulých letech. Školský zákon totiž nahradil tři do té doby platné zákony, které upravovaly příslušné oblasti školství, a to zákon č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 76/1978 Sb., o školských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů a také zákon č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů. Díky školskému zákonu se tehdejší roztržitá a nejednotná úprava sjednotila.

Důležitým bodem na samotném začátku diplomové práce bylo také vymezení správy školství jako součásti správního práva hmotného. Školství v České republice je spojováno s výchovně vzdělávací soustavou, ve které je vykonávána státní správa a samospráva.

Aby byla má práce přehledná, tak jsem následující kapitoly rozdělila tak, že nejprve jsem se zabývala vysvětlováním pojmů, fungováním školství a veřejné správy školství dle školského zákona a poté jsem se věnovala úpravě dle zákona o vysokých školách.

Školský zákon, na rozdíl od zákonů, které nahradil, vyjmenovává v souladu s principy právního a demokratického státu základní zásady na kterých je vzdělávání založeno, a také cíle, kterých se má vzděláváním dosáhnout. V souvislosti se zásadami a cíli vzdělávání bylo nutné vysvětlit pojem vzdělávací programy, jejich funkci a potřebnost. Dále jsem se zabývala tzv. výchovně vzdělávací soustavou, kterou tvoří školy a školská zařízení. Vzdělávací soustava se člení na systém předškolního, primárního, sekundárního a terciárního vzdělávání. Každý stupeň vzdělávání jsem stručně komparovala s francouzskou právní úpravou.

Ve druhé kapitole jsem se věnovala veřejné správě školství dle školského zákona. Vymezila jsem instituce, které realizují správu školství. Zabývala jsem se institucemi a orgány realizujícími státní správu, mezi kterými je nejdůležitější Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, které je ústředním orgánem státní správy pro školství. Dalším důležitým článkem výkonu státní správy je ředitel školy a školského zařízení, který školským zákonem získal více kompetencí. Samosprávu vykonává školská rada a územně samosprávné celky. Školská rada je důležitým a také povinným orgánem, který umožňuje zákonným zástupcům žáků, studentům a dalším osobám podílet se na správě školy.

Nejvyšším článkem vzdělávací soustavy jsou vysoké školy, které realizují terciární vzdělávání a připravují studenty na budoucí povolání. Vysoké školy jsou právnickou osobou a rozdělují se na univerzitní a neuniverzitní, které mohou být koncipovány jako veřejné, státní a soukromé. Pro získání vysokoškolského vzdělání je potřeba absolvování studijního programu. V ČR máme tři druhy studijních programů – bakalářský, magisterský a doktorský, a aby se mohli do studijního programu přijímat uchazeči, je potřeba, aby byla škole udělena akreditace.

V současné době dochází k mezinárodní spolupráci v oblasti školství, jejímž cílem je harmonizovat vzdělávací systémy tak, aby byla zajištěna kvalita vysokého školství a spolupráce zemí při uznávání dokladů, a také aby se stále zvyšovala podpora mobility studentů mezi jednotlivými zeměmi. U nás probíhá reforma terciárního vzdělávání, jejímž cílem je navržení systému řízení a financování terciárního vzdělávání s ohledem na celosvětové trendy. Reforma školství je velmi důležitá, jelikož je potřeba, aby se změnil současný systém vzdělávání, kdy absolventi vycházejí ze škol spíše s teoretickými znalostmi nežli praktickými. Je třeba, aby se systém vyučování zaměřoval zejména na potřeby budoucích zaměstnavatelů, a aby mezi školou a podniky probíhala větší spolupráce.

V poslední kapitole se zabývám státní správou a samosprávou vysokých škol. Státní správa je vykonávána Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, které zde plní kontrolní a koncepční funkci a spíše jen dohlíží na fungování vysokého školství. Samospráva se realizuje zejména na veřejných vysokých školách a samosprávné orgány jsou při chodu veřejné vysoké školy velmi důležité a plní významné funkce, aby docházelo k naplňování potřeb a cílů vysokých škol.

České školství mělo vždy ve světě dobré jméno, avšak v poslední době se kvalita našeho školství zhoršuje, je však otázkou, čím to je. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy se

snaží školství neustále reformovat a někdy se mi zdá, že je to spíše na škodu nežli k užitku. Často se totiž reformují věci, které podle mne fungují. Možná, že kvalita klesá ne tím, že by systém našeho školství byl špatný, ale tím, že studenti mají jiné zájmy než je vzdělávání a nevěnují mu tolik času, kolik by věnovat měli. Co bych však považovala za přínosné a užitečné pro naše školství, z mého pohledu studenta vysoké školy, by byla možnost, nebo spíše povinnost studentů absolvovat, během jejich studií na vysokých školách, praktickou stáž v různých firmách nebo státních orgánech, ať už českých nebo zahraničních. Studenti by tím získali více zkušeností a také by poznali, jak jejich obor funguje v reálném světě. Dále bych stanovila v terciárním školství určité sankce za neustálé prodlužování studia, opakování předmětů, popř. opakované přihlašování na vysoké školy jen z důvodu získání statusu studenta. Studenti se často hlásí na vysoké škole jen, aby získali tento status, a poté do školy nechodí a neplní zápočty a zkoušky a jen zabírají místa studentům, kteří mají o studium opravdový zájem. Co se týče systému veřejné správy ve školství, tak ten považuji za vcelku dobře fungující a nic zásadního bych v něm neměnila.

Mým přáním do budoucna je, aby naše školství, opět získalo svou prestiž a kvalitu, a to ať už s neustálými reformami nebo bez nich, hlavně, aby z českých škol vycházeli absolventi, kteří jsou kvalitními odborníky a obstojí v mezinárodní konkurenci.

Seznam použité literatury

Monografie

- BRDEK, Miroslav, VYCHOVÁ, Helena. *Evropská vzdělávací politika: programy, principy a cíle*. Praha: ASPI Publishing, 2004. 167 s.
- GADASOVÁ, Dalimila. *Veřejná správa, část zvláštní: (vybrané úseky)*. 1.vydání. Olomouc: Univerzita Palackého, 1999. 244 s.
- HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo – obecná část*. 7.vydání. Praha:C.H.Beck, 2009. 837 s.
- JURNÍKOVÁ, Jana a kol. *Správní právo zvláštní část*. 6.doplňené vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2009. 397 s.
- KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde Praha a.s., 2007. 399 s.
- KUBŮ, Lubomír, HUNGR, Pavel a OSINA, Petr. *Teorie práva*. Praha: Linde Praha, a.s., 2007. 335 s.
- NEZVALOVÁ, Danuše. *Pedagogika pro učitele, část druhá – vzdělávací systémy ve vyspělých zemích*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1998. 61 s.
- POLIÁN, Milan. *Veřejná správa*. Český Těšín: COR JESU, 2000. 124 s.
- POLIÁN, Milan, GADASOVÁ, Dalimila. *Úvod do správního práva (obecná část)*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci, 1994. 111 s.
- POŠVÁŘ, Jaroslav. *Obecné pojmy správního práva*. Brno, 1946. 103 s.
- PRŮCHA, Petr. *Základní pojmy a instituty správního práva*. 1.vydání. Brno: Masarykova univerzita, 1998. 420 s.
- PRŮCHA, Petr. *Správní právo: obecná část*. 5. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2004. 356 s.
- PRŮCHA, Petr, POMAHAČ, Richard. *Lexikon správní právo*. Ostrava: Nakladatelství Jiří Motloch – Sagit, 2002. 683 s.
- SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 2.vydání. Praha:ASPI - Wolters Kluwer, 2009. 464 s.
- SLÁDEČEK, Vladimír, POUPEROVÁ, Olga a kol. *Správní právo – zvláštní část (vybrané kapitoly)*. Praha: Leges, 2011. 416 s.

- VALENTA, Jiří. *Školské zákony s komentářem a prováděcí předpisy: právní stav k 23.2.2005*. Olomouc: Anag, 2005.

Komentář

- PAVLÍČEK, Václav a kol. *Ústava a ústavní řád České republiky: komentář. Díl 2 Práva a svobody*. 2. vydání. Praha: Linde a.s., 1999. 975 s.

Články

- DOUBRAVA, Lukáš. Zapisné by se mělo použít na zvýšení kvality vysokých škol. *Učitelství noviny*, 2012, roč. 115, č. 38, s. 12-13.
- DOUBRAVA, Lukáš. Novelu zákona o vysokých školách chce ministr vládě předložit do konce března. *Učitelství noviny*, 2012, roč. 115, č. 45, s. 15.
- DOUBRAVA, Lukáš. MŠMT chce, aby správní rady univerzit měly větší slovo. *Učitelství noviny*, 2013, roč. 116, č. 4, s. 17.
- ŠVANCAR, Radim. Nechceme revoluce ve vzdělávání. *Učitelství noviny*, 2013, roč. 116, č. 4, s. 7.

Právní předpisy

- ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

- zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky (kompetenční zákon)
- zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů
- vyhláška č. 10/2005 Sb., o vyšším odborném vzdělávání
- vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání
- vyhláška č. 42/1999 Sb., o obsahu žádosti o akreditaci studijního programu
- vyhláška ministra zahraničních věcí č. 120/1976 Sb., o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a o Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech
- sdělení federálního ministra zahraničních věcí č. 104/1991 Sb., o Úmluvě o právech dítěte
- sdělení federálního ministra zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod

Judikáty

- nález Ústavního soudu ze dne 13. června 1995, sp. zn. Pl. ÚS 25/94
- nález Ústavního soudu ze dne 3. dubna 1996, sp. zn. Pl. ÚS 32/95-1
- rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 2. července 2003, sp. zn. 21Cdo445/2003

Internetové zdroje

- Boloňský proces. *Historie Boloňského procesu* [online]. bologna.msmt.cz [cit. 25. listopadu 2012]. Dostupné na: <<http://bologna.msmt.cz/bolonsky-proces/historie-bolonskeho-procesu>>.
- Boloňský proces. *Londýnské komuniké* [online]. bologna.msmt.cz [cit. 25. listopadu 2012]. Dostupné na: <<http://bologna.msmt.cz/londyn-2007/londynske-komunike>>.
- ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE. *Založení a činnost České školní inspekce*. csicr.cz [cit. 15. listopadu 2012]. Dostupné na: <<http://www.csicr.cz/cz/O-nas/Zalozeni-a-cinnost-Ceske-skolni-inspekce>>.
- Ministère éducation nationale. *Le système éducatif* [online]. education.gouv.fr

- [cit. 5.března 2013]. Dostupné na:
 <<http://www.education.gouv.fr/pid24/les-niveaux-et-les-etablissements-d-enseignement.html>>.
- EURYPEDIA. Aperçu des principaux elements [online]. webgate.ec.europa.eu [cit. 3. března 2013]. Dostupné na:
 <https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/France_fr:Aper%C3%A7u_des_principaux_%C3%A9l%C3%A9ments>.
 - EURYPEDIA. Česká republika: Terciární vzdělávání [online]. webgate.ec.europa.eu [cit. 15. února 2013]. Dostupné na:
 <https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/%C4%8Cesk%C3%A1-republika:Terci%C3%A1rn%C3%AD_vzd%C4%9B%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD>.
 - HUSNÍK, Petr. *Tři přihlášky zatím zůstanou* [online]. Učitelské noviny, 2010 [cit. 29. října 2012]. Dostupné na:
 <<http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=5433>>.
 - HUSNÍK, Petr. *Jak se bude za čtyři roky maturovat* [online]. Učitelské noviny, 2004 [cit. 29. října 2012]. Dostupné na:
 <<http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=3875>>.
 - HUSNÍK, Petr. *Ředitelům přibylo volnosti* [online]. Učitelské noviny, 2005, [cit. 7. prosince 2012]. Dostupné z:
 <<http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=3002>>.
 - HUSNÍK, Petr. *Expert: současný model státní maturity je od základu špatný* [online]. Učitelské noviny, 2011 [cit. 29. října 2012]. Dostupné na:
 <<http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=6062>>.
 - HUSNÍK, Petr. *Přehlížená školská právnická osoba* [online]. Učitelské noviny, 2005 [cit. 2. listopadu 2012]. Dostupné na:
 <<http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=5103>>.
 - OPRAVILOVÁ, Eva. *Horizonty předškolního vzdělávání* [online]. Učitelské noviny, 2011 [cit. 10. listopadu 2012]. Dostupné na:
 <<http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=6198>>.
 - ŠVANCAR, Radmil, HUSNÍK, Petr. *Bludiště školské právnické osoby* [online]. Učitelské noviny, 2004 [cit. 2. listopadu 2012]. Dostupné na:

- <<http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=3953&PHPSESSID=38295fccb13e3a478a422125dbb43964>>.
- LEGIFRANCE. *Code de l'éducation – Version consolidée au 21 février 2012* [online]. www.legifrance.gouv.fr [cit. 1. března 2013]. Dostupné na: <http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do;jsessionid=450F7A79F1AA7CE39040CB4CC0E71C60.tpdjo02v_2?cidTexte=LEGITEXT000006071191&dateTexte=20130314>.
 - Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Rámcové vzdělávací programy* [online]. www.msmt.cz [cit. 20. října 2012]. Dostupné na: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy?highlightWords=vzd%C4%9Bl%C3%A1vac%C3%AD+programy>>.
 - Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Týdeník ŠKOLSTVÍ: Druhá vlna novelizace školského zákona se bude týkat i odvolávání ředitelů škol* [online]. www.msmt.cz [cit. 11. listopadu 2012]. Dostupné na: <<http://www.msmt.cz/ministerstvo/tydenik-skolstvi-druha-vlna-novelizace-skolskeho-zakona-se?highlightWords=spr%C3%A1va+%C5%A1kolstv%C3%AD>>.
 - Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Bílá kniha terciárního vzdělávání* [online]. www.msmt.cz [cit. 25. listopadu 2012]. Dostupné na: <<http://www.msmt.cz/reforma-terciarniho-vzdelavani/bila-kniha?highlightWords=b%C3%ADl%C3%A1+knih>>.
 - Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *2x5 kroky ke zkvalitnění českého školství* [online]. www.msmt.cz [cit. 20. února 2013]. Dostupné na: <<http://www.msmt.cz/pro-novinare/2x5-kroky-ke-zkvalitneni-ceskeho-skolstvi>>.

Shrnutí

Tato diplomová práce se zabývá správou školství, a to jednak na úseku regionálního školství, tak také na úseku vysokého školství. Práce je s ohledem na přehlednost a čtivost rozdělena do pěti kapitol, které se dále člení na podkapitoly.

V první kapitole se zabývám vymezením právní úpravy a základních pojmů souvisejících s tématem práce. Druhá kapitola vymezuje školství v České republice dle školského zákona, který upravuje předškolní, primární, sekundární a vyšší odborné vzdělávání. Další kapitola se věnuje institucím a orgánům vykonávajícím veřejnou správu školství dle školského zákona. Čtvrtá kapitola se věnuje vysokoškolskému vzdělávání v České republice, vymezuje druhy vysokých škol a podmínky jejich fungování. Poslední kapitola se zaměřuje na veřejnou správu školství dle zákona o vysokých školách. Jsou zde vyjmenovány důležité orgány, které vykonávají samosprávu na vysokých školách.

Školství a vzdělání je důležitou součástí našeho života, proto cílem této diplomové práce je poskytnout ucelený pohled na fungování školství v České republice.

Summary

This thesis deals with the administration of education, both in the field of regional education as well as in the field of higher education. This paper is with regard to clarity and readability divided into five chapters which are further divided into subsections. The first chapter deals with the definition of legislation and basic terms related to the topic of the thesis. Second chapter defines education in Czech republic according to the Education law of which provides pre-school, primary, secondary and tertiary professional education. Next chapter is devoted to the institutions and bodies carrying out public administration of education under the Education law. The fourth chapter is devoted to higher education in Czech republic, defines types of colleges and condition of their functioning. The last chapter focuses on public administration of education under the higher education law. The important bodies exercising autonomy for universities are listed there. Education and schooling is an important part of our lives so the aim of this thesis is to provide a comprehensive view of the functioning of education in Czech republic.

Klíčová slova

Škola, školství, veřejná správa, samospráva, státní správa, školský zákon, zákon o vysokých školách, ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Keywords

School, education, public administration, autonomy, state administration, education law, the higher education law, ministry of education